

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לבוש אמרי תניא

מוציא לאור

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, ניו

770 איסטערן פארקוויי

סניף: לונדון, אנגליא
שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושמונה לבריאה
שלוש מאות שנה להולדת הבעל שם טוב זי"ע

אוצר החכמה

LIKUTEI AMARIM TANYA

by

Rabbi Schneur Zalman
זי"ע
of Liadi

Bi-Lingual Edition

Revised Edition

Copyright © 1998 All rights reserved

LCC 84-82007

ISBN 0-8266-0400-5

הוצאה ד'תרל

“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
LONDON, ENGLAND
5758 • 1998

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי אמרים

עם

אגרת התשובה ואגרת הקדש

לונדון, אנגליא

מפתח כללי

IX פתח דבר מכ"ק אדמו"ר שליט"א .....

לקוטי אמרים:

הסכמות 1-4
הקדמת המלקט 6-8
חלק ראשון: ספר של בינונים ..... הי"עה
חלק שני: חינוך קטן — שער היחוד והאמונה 150-153
חלק שלישי: אגרת התשובה 180-202
אגרת הקודש ..... קב-קנג
קונטרס אחרון ..... קנג-קסג

אה"ת 10/08/2018

הוספה:

מורה שיעור קסד-334

מפתחות ..... קסח
פתח דבר מכ"ק אדמו"ר שליט"א קסט-338
פאקסימיליא — שטר התניא דפוס הראשון ..... קע
פאקסימיליא — כתב יד התניא מהדורא קמא 340-קעב
פאקסימיליא — רשימת קודש כ"ק אדמו"ר
(מהוריי"ץ) ר"ע ע"ד כתב יד התניא הנ"ל 344
מפתח ענינים ..... קעג-קפז
מפתח שמות ספרים ואנשים 374-378
לוח התיקון ..... קצ-קצג
הערות ותיקונים 386-רא
כתבי יד ודפוס התניא (רשימה קלרה) 402-470
תרגומים ..... רלו-רמב
הערות 484-רמג
ראשי פרקים מתולדות רבינו הזקן 486-רמד

לוח ראשי תיבות 488-496

אוצר החכמה

COMPREHENSIVE TABLE OF CONTENTS

PREFACE BY THE LUBAVITCHER REBBE שליט"א	VII
Introduction to Bi-Lingual Edition	828
Foreword to New Edition	830
PART I: LIKUTEI AMARIM	
Introduction by Nissan Mindel, <i>translator</i>	832
Title Page	X
Approbation	XIV
Compiler's Foreword	XVIII
Chapter 1-53	1-282
	[10/08/2018תחנ"ח]
PART II: SHAAR HAYICHUD VEHAEMUNAH	
Introduction by Nisen Mangel, <i>translator</i>	854
Chapter 1-12	283-342
PART III: IGERET HATESHUVAH	
Introduction by Zalman I. Posner, <i>translator</i>	860
Chapter 1-12	343-388
PART IV: IGERET HAKODESH	
Introduction by Jacob I. Schochet, <i>translator</i>	864
Igeret 1-32	389-593
PART V: KUNTRESS ACHARON	
Introduction by Zalman I. Posner, <i>translator</i>	958
Kuntres	593-634
SUPPLEMENTS - HEBREW	
Moreh Shiur (Daily Study Guide)	636
Facsimiles	648
Index of Subjects	654
Index of Books and Authors	683
Table of Corrections	688
Notes and Text Emendations	695

List of Tanya Manuscripts.....	711
List of Tanya Editions and Printings.....	716
List of Tanya Translations.....	785
Notes	793
Important dates in the life of Rabbi Schneur Zalman.....	795
Key to Abbreviations.....	797

SUPPLEMENTS - ENGLISH

Introduction to Bi-Lingual Edition.....	828
Foreword to Second Bi-Lingual Edition.....	829
Foreword to Third (revised) Bi-Lingual Edition.....	830
Foreword to Fourth (revised) Bi-Lingual Edition.....	831
Introduction to Tanya Part I, by Nissan Mindel.....	832
Glossary	844
Introduction to Part II, by Nisen Mangel.....	854
Introduction to Part III, by Zalman I. Posner.....	860
Introduction to Part IV, by Jacob I. Schochet.....	864
Approbation	870
Mystical Concepts in Chassidism, by Jacob I. Schochet.....	872
Introduction to Part V, by Zalman I. Posner.....	958
Moreh Shiur (Daily Study Guide).....	960
List of Tanya Editions and Printings, by countries.....	962
Important dates in the life of Rabbi Schneur Zalman.....	1011
Portrait of Rabbi Schneur Zalman.....	1012

NOTE:

The daily MOREH SHIUR—study sections—have been incorporated into the text of the English translation.

★*The regular year is denoted by the symbol ● which signifies the beginning of the daily portion.*

★*The leap year is denoted thus ▲*

The corresponding date for each section is located at the foot of the page.

For further explanation, the reader is directed to the section entitled MOREH SHIUR on page 960.

★These symbols are placed in the margin adjacent to the line containing the sentence or phrase at which the day's section commences.

PREFACE

by the Lubavitcher Rebbe שליט"א
אוצר החכמה

Chassidus in general, and Chabad Chassidus in particular, is an all-embracing world outlook and way of life which sees the Jew's central purpose as the unifying link between the Creator and Creation.¹ The Jew is a creature of "heaven" and of "earth," of a heavenly Divine soul, which is truly a part of G-dliness,² clothed in an earthly vessel constituted of a physical body and animal soul, whose purpose is to realise the transcendency and unity of his nature, and of the world in which he lives, within the absolute Unity of G-d.

The realisation of this purpose entails a two-way correlation: one in the direction from above downward to earth; the other, from the earth upward. In fulfillment of the first, man draws holiness from the Divinely-given Torah and commandments, to permeate therewith every phase of his daily life and his environment—his "share" in this world;³ in fulfillment of the second, man draws upon all the resources at his disposal, both created and man-made, as vehicles for his personal ascendancy and, with him, that of the surrounding world. One of these basic resources is the vehicle of human language and communication. 11/08/2018nm8

As the Alter Rebbe, author of the *Tanya*, pointed out in one of his other works,⁴ any of the "seventy tongues" when used as an instrument to disseminate the Torah and Mitzvoth, is itself "elevated" thereby from its earthly domain into the sphere of holiness, while at the same time serving as a vehicle to draw the Torah and Mitzvoth, from above downward, to those who read and understand this language.

* * *

In the spirit of the above-mentioned remarks, the volume presented here—the first English translation of the *Tanya* (Part I) since its first appearance 165 years ago—is an event of considerable importance. It brings this basic work of Chabad philosophy and way of life to a wider range of Jews, to whom the original work presents a language problem or even a barrier. It is thus a further contribution to the "dissemination of the fountains" of Chassidus which were unlocked by Rabbi Israel Ba'al Shem Tov, who envisaged Chassidus as a stream

of “living waters,” growing deeper and wider, until it should reach every segment of the Jewish people and bring new inspiration and vitality into their daily lives.

The translation of such a work as the *Tanya* presents a formidable task. As a matter of fact, several unsuccessful attempts had been made at various times in the past to translate the *Tanya* into one or another of the European languages.⁵ It is therefore to the lasting credit of Dr. Nissan Mindel that this task has been accomplished.

Needless to say, translations are, at best, inadequate substitutes for the original. It is confidently hoped, however, that the present translation, provided as it is with an Introduction, Glossary, Notes and Indexes, will prove a very valuable aid to students of Chassidus in general, and of Chabad in particular.

10/08/2018 10:18:18

MENACHEM SCHNEERSON

Lag B'Omer, 5722

Notes to Preface

[1] See also *Tanya*, chaps. 36–37.

[2] Ibid., beg. chap. 2.

[3] Ibid., chap. 37.

[4] Torah Or, *Mishpatim*, beg. “Vayyiru . . . k'ma'asei livnas hasapir.”

[5] A translation of all the parts of the *Tanya* into Yiddish, by the late Rabbi Uriel Zimmer ם״צ was published by Otzar Hachassidim Lubavitch and Kehot Publication Society in 1958. An English translation of the second part of the *Tanya*

appears in *The Way of the Faithful*, by Raphael Ben Zion (Los Angeles, 1945), which leaves much to be desired. A new and revised English translation of it, together with the other parts of the *Tanya* is in preparation by the Kehot Publication Society.*

* Subsequently, the English translations of all five parts of *Tanya* have already been published by the Kehot Publication Society.

פ ת ח ד ב ר

(מכ"ק אדמו"ר שליט"א להוצאה דשנת ה'תשי"ד) **

בזה הננו מו"ל את הספר לקוטי אמרים — תניא אשר
לרבנו הזקן.

בפוטוגרפיא מהתניא דפוס ווילנא שנת תרצ"ז.

על פי בקשת רבים, הדפסנו בהוצאה זו — בסוף הספר —
את ה"מורה שיעור" — שיעורי לימוד התניא כפי שנחלק, על
ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, "לימי השנה,
מראש השנה לחסידות י"ט כסלו עד י"ט כסלו הבא עלינו ועל
כל ישראל אחינו לטובה ולברכה בגשמיות וברוחניות".

כן באו בהוספה לבסוף: (א) מפתח ענינים. (ב) מפתח שמות ספרים
ואנשים. (ג) לוח התיקון. (ד) הערות ותיקונים. (ה) כתבי יד ודפוס
התניא (רשימה קצרה) — ערוכים על ידי הח"מ. (ו) פאקסימיליא של:
(1) השער דהוצאה הראשונה של התניא. (2) עמוד מכתב יד התניא
מהדורא קמא אשר קרוב לודאי שזהו גוף כתי"ק רבנו הזקן.

מנחם מענדל בן חנה שניאורסאהן

ערב שבת קדש עשרים במנחם אב ה'תשי"ג.

ברוקלין, נ.

[אוצר החכמה](#)

(*) ראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות זה — בספר קיצורים והערות
לספר לקוטי אמרים. בספר זה באו ג"כ: (א) קיצורים לתניא חלק ראשון, הגהות
על התניא, המאמר "להבין הקושיא הנזכרת בתחלת ספר התניא", רשימות
הערות וביאורים בפרקים א — כג של התניא, הידועים בשם "ומשביעין אותו".
"ונפש השנית" — כל הנ"ל לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק זי"ע. (ב) הערות מכ"ק
אדמו"ר מהורש"ב זי"ע על התניא. (ג) מכתב אודות התניא ורשימה ע"ד
העתקת התניא מכ"ק מו"ח אדמו"ר. (ד) פאקסימיליא מכתב יד התניא וביאור
אורותו מכ"ק מו"ח אדמו"ר. (ה) פאקסימיליא משער התניא דפוס הראשון.

** בהוצאה זו נתקנו כמה מטעיות הדפוס שבהוצאות הקודמות,
בחלקם נכנסו בפנים ובחלקם — בלוח התיקון ובהערות ותיקונים.
כן נדפסו, בפאקסימיליא, כל ארבעת העמודים של הכתי" תניא
מהדורא קמא וביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד כתי" תניא הנ"ל.

LIKUTEI AMARIM

PART ONE

ENTITLED

SEFER SHEL BENONIM

Compiled from (sacred) books and from sages, exalted saints, whose souls are in Eden; based on the verse “For it is exceedingly near to you, in your mouth and in your heart, to do;”¹ to explain clearly how it is exceedingly near, in a lengthy and short way, with the aid of the Holy One, may He be blessed.

---

[1] Deut. 30:14.

שער
ראשון

קובץ
שלשלת האור

אוצר החכמה

היכל
שלישי

ספר

לקוטי אמרים

חלק ראשון

הנקרא בשם

ספר של בינונים

מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים קדושי עליון ג"ע מיוסד על פסוק כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו. לבאר היטב איך הוא קרוב מאוד בדרך ארוכה וקצרה בעזה"י.

ונתוסף בו אגרת התשובה מאדמו"ר נ"ע בדרך ארוכה וקצרה כולל כל ענייני התשובה גם אגרת הקודש אשר כתב בכתב ידו הקדושה ולשונו המהור.

כל אלה חוברו יחדיו תמים מלמעלה עיר וקדיש משמיא נחית

הוא ניהו כ"ק אדמו"ר הגדול הגאון האלקי אור עולם מופת הדור נזר ישראל ותפארתו קדוש ה' מכבוד

מרנא ורבנא שניאור זלמן נבנ"מ.

ועתה הוגה היטב התוצאה החדשה והמתקנת בעיזן נמרץ כמבואר מעליה.

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

סניף: לונדון, אנגליא

שנת בקדוש ישראל יגילו לפ"ק

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושמנה לבריאה

מודעה רבה

על אודות התוצאה החדשה והמתוקנת שנעשתה בידיעת והסכמת הרבנים שליט"א נכדי אדמו"ר בעל הצ"צ נ"ע זי"ע.

כגון דא צריך לאודועי ברבים. אשר עלינו להודות לה' בי גבר עלינו חסדו עד כה שזכינו בעזר השי"ת להגיה את האנה"ת והאנה"ק על צד היותר נעלה עד מקום שיזו של אדם מנעת בעיון נטרין ע"י השתדלות עצומה וזריזות יתירה בחיפוש אחר חיפוש בכת"י ישנים הנמצאים אצל הרבנים הקדושים שליט"א נכדי אדמו"ר בעל הצ"צ ז"ל נ"ע שיש לסמוך עליהם. ונוסף ע"ז שגם אח"כ ביגיעה עצומה ומתינות גדולה הונף והוברר רבות פעמים לברר וללבן כל דבר עד שבאנו לעומק השוה והמישור לעמוד על דעת חכמים. ובאיזה מקומן זכינו לגוף כתי"ק הנמצאים ת"י הרבנים הנ"ל ואור ה' האיר עינינו להגיה מתוכם גם מעט מן המעט מן השגיאות הנמצאים בהל"א ושער היחוד והאמונה שבדפוס סלאוויטא נתקנו כעת בעזה"י מלבד אשר בשער היחוד והאמונה הוספנו את ההשלמה מפרק ו'. ועל הטוב זו תורה יזכר לטוב החסיד המפורסם מו"ה משה וויילער ז"ל מקריסלאווא אשר יגע ופדת ומצא הרבה להגיה את האנה"ק וקיבץ על יד על יד רבות והשטפות מהאנה"ק. וכ"ז היה לנו לעינים למלאכת ההג"ה אשר ממנו לקחנו הרבה. וזכות גדול לו בזה. ואנחנו תפלה אשר פועל ידינו ירצה ה' לשמחת לבב כל הצמאים והתאבים לדבר ה' המה דברי כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נ"ע זי"ע. ויספו עניים בה' שמחה ואכיוני אדם בקדוש ישראל יגילו אכי"ר. והרובה עלי להודיע כי זכות ההדפסה של זה הספר התניא תוצאה חדשה ומתוקנת עם כל התיקונים וההוספות שבו, מסרתי להמדפיסים האלמנה והאחים ראם לקנין עולם. ומבלעדם וזולתם אמור לשום אדם להדפיס את הספר התניא הזה שעם התיקונים וההוספות הנ"ל הן בתכנית זה והן בתכנית אחר. וע"ז באתי עה"ח יום א' דחנוכה תר"ס לפ"ק, פה ווילנא.

נאם אשר ב"ר מאיר ז"ל שו"ב מניקאלאייעב.

אוצר החכמה

מודעה רבה

ב

אנחנו הח"מ המדפיסים האלמנה והאחים ראם
מכרנו את זכות הדפסת ספר התניא תוצאה חדשה
ומתוקנת דשנת חמשת אלפים ושש מאות וששים לברי"ע
הלקוחה בידנו מאת ר' אשר ב"ר סאיר גראצמאן שו"ב
מניקאלאייעב הבא בכח הרבנים הקדושים שליט"א נכדי
אדמו"ר בעל הציצ וצ"ל נכנ"מ זי"ע, את הזכות הזאת
מכרנו עתה לכ"ק אדמו"ר הר"ר שלום דובער שליט"א
מליובאוויטש ע"י בא כחו ר' אנשיל אראנאוויטש שי מפה
ווילנא לטובת המוסד תומכי-תמימים, ומעתה אין אנו
רשאים להדפיס את ספר התניא, לא אנחנו ולא באי כחנו,
או גם מגידא דילן עד סוף העולם, ונוסף להזכות מכרנו
לכ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש הנ"ל ע"י בא כחו הנ"ל
את המאטריצין והפלאטין השייכים להדפסת התניא הנ"ל
(שמעתה הוא נחשב להונו ורכושו של המוסד הנ"ל)
והחובה עלינו לתת מקום לכל הנ"ל בבית דפוסנו כל אימת
שירצה ר' אנשיל הנ"ל הבא בכח אדמו"ר שליט"א, וכ"ז נעשה
בקנא"ס ובכל תוקף דין תורה ודינא דמלכותא וע"ז באנו
עה"ח יום ד' כ"ה לחדש תמוז תרס"ט פה ווילנא :

אוצר החכמה

נאום האלמנה והאחים ראם .

10/08/2018mm

Approbation¹

by the famous rabbi and chasid, G-dly man, of saintly renown, our teacher Rabbi Meshulam Zusil of Anipoli:²

I have seen the writings of this rabbi and gaon, G-dly man, saintly and pure, lucid speculum; and well he did; G-d in His wonderful kindness having put into his pure heart to accomplish all this in order to show the G-dly people His holy ways.

It was [the author's] intention not to publish these writings in print, since it is not his custom. However, because these *kuntresim*³ have spread in the midst of all Israel in numerous copies by sundry copyists, and, as a result of the many transcriptions, the copyists' errors have multiplied exceedingly, he was impelled to bring these *kuntresim* to the printing press.

And G-d has aroused the spirit of the [two] partners, the outstanding and distinguished scholar R. Sholom Shachne,⁴ the son of R. Noah, and the outstanding and distinguished scholar R. Mordechai, the son of R. Shmuel haLevi, to bring these *kuntresim* to the printing house in Slavita. So I said of this good deed, More power to you. However, they were apprehensive of the growing number of printing establishments which are wont to

cause damage and ruin to the accredited ones. In view of this, we have resolved to give this approbation so that no man should dare lift his hand and foot to cause any damage, Heaven forbid, to the said printers by encroaching upon their exclusive right in any manner. It is to restrain any person from reprinting this book without the knowledge of the said printers for a period of five full years from the date below. He who will heed these my words will be blessed with good. These are the words of one who demands this for the glory of the Torah, this day, the third, twice blessed with "it is good,"⁵ of the weekly portion *Tavo*, in the year פד"תינו (556).⁶

The insignificant MESHULAM ZUSIL of Anipoli

by the famous rabbi and chasid, G-dly man, of saintly renown, our teacher Rabbi Yehuda Leib haCohen:⁷

The wisdom of the man illumines the face of the earth⁸—on seeing the work of the saintly hands of the author, rabbi and gaon, G-dly man, saintly and pure, pious and humble, whose hidden [powers] had been revealed long ago, when he dwelt in the council of the wise with our lord, master and teacher, the world gaon,⁹ and drew water from the well of living waters. Now, Israel¹⁰ shall rejoice as his saintly words are revealed in this compiled work which is about to go to press, to teach the people of G-d the ways of holiness, as anyone can see in the inwardness of [the author's] words.

That which is common knowledge requires no proof. Only because of the apprehension of a wrong, lest a loss be caused to the printers, I come to confer sanction and prohibition, that no man lift up his hand or foot to reprint this work for a period of five years from below date. Whoever will heed these my words will be blessed with good.

These are the words of one who speaks for the glory of the Torah, this third day of the weekly portion *Tavo*, 556.¹¹

YEHUDA LEIB HACHOHEN

הרב והחסיד המפורסם איש אלהי קדוש יאמר לו מהר"ר משולם זוסיל מאניפאלי :
 הרב החסיד המפורסם איש אלהי קדוש יאמר לו מהר"ר יהודא ליב הכהן :

הנה בראותי את הכתבים של הרב האי גאון איש אלקיים קדוש ופאור אספקלריא המאירה ופונ אשר פסה ואשר הפליא ה' מקדו ונתן בלבו הסהור לטעות את כל אלה להראות פס ה' דרכיו הק'. ורעט היה שלא להפלות את הכתבים ההם לנית הדפוס מחמת שאין דרכו נכר. רק מחמת התפשטות הקונטרסים ההם בקרב כל ישראל בהתקנת רבות מידי סופרים משונים ומחמת ריבוי העתקות שטות רבו הס"ס במאד. והוכרח להביא הקונטרסים ההם לנית הדפוס. והסיר ה' את רוח האוספים ה"ה הרבני המופלג הומיק מוהר"ר שלום שבגא במסור"ר גח וה"ה הרבני המופלג הומיק מאור"ר מרדכי במסור"ר שמואל הלוי להביא הקונטרסים ההם לנית הדפוס בסלאווישא ולפעלא עגא אמתי יישר חילא אך עלו בלגס תגור מסביב פן הדפוסים אשר רבו שדרכן להזיק ולקלקל התאושרים אי לזאם גמרו בלגיו ליתן הסכמה לבל יריס איש את ידו ואת רגלו לגרום להתדפיסים הג"ל שום הזיק חס ושלום בהשגת גבול בשום אופן. ואסור לשום אדם לדפוס הספר הג"ל בלתי ידיעת המדפיסים הג"ל עד משך חמש שנים לטופים מיום דלמטה ושומע לדברי אלה יבא עליו ברכת טוב הכ"ד הדורש זאת לכבוד המורה היום יום ג' שנקפל בו כי טוב פ' חבא שגם פדותינו לפ"ק.

יהודא ליב הכהן.

הקטן משולם זוסיל מאניפאלי.

[1] Note that the name of the author was withheld both from the front cover as well as from the Approbations in the first seven editions. Only beginning with the eighth edition (Shklov '574 [1814]), the author's name was included in the title cover posthumously, when also the Approbation by the author's sons first appeared. [2] The

author's colleague and a disciple of Rabbi Dov Ber of Miezricz. [3] See Tanya, KPS ed. (Brooklyn, N.Y., 1958), p. 407. [4] The author's son-in-law and father of Rabbi Menachem Mendel of Lubavitch, third leader of Chabad. [5] Gen. 1:10, 12. [6] I.e. 5556; it is customary to omit the millennial. [7] A disciple of Rabbi

Dov Ber of Miezricz, and a colleague of the author. [8] Eccl. 8:1. [9] The reference is to Rabbi Dov Ber of Miezricz, hinted also by the word "מבאר" in מים חיים—"from the well of living waters." [10] Alluding to Rabbi Israel Ba'al Shem Tov. [11] See n. 6, above.

▲ *Approbation*¹

by the rabbis (long may they live), the sons of the gaon the author (of blessed memory, whose soul is in Eden).

Whereas it has been agreed by us to give authorisation and prerogative to bring to the printing press, for a remembrance unto the children of Israel, the written words of uprightness and truth, the words of the Living G-d, authored by our lord father, teacher and master, of blessed memory, recorded personally in his saintly expression, whose words are all burning coals to set the hearts aflame to bring them closer to their Father in heaven; they are entitled *Igeret hakodesh* ("Holy Epistle"), being mostly epistles sent by his holy eminence, to teach the people of G-d the way by which to walk and the deed which they should do;

And inasmuch as he has made references, in many places, to the *Sefer Likutei Amarim*, since the words of the Torah are scanty in one place and ample in another,² especially also as he introduced new material in the *Kuntres Acharon* on certain chapters which he wrote when he composed the *Sefer Likutei Amarim*, profound discussions on passages in the *Zohar*, *Etz Chayim* and *Peri Etz Chayim*, which [passages] appear contradictory to one another, but he, with his inspired perception, has reconciled them, each statement in its own manner, as he has written in the *Likutei Amarim*, we have seen fit and proper to join them with the *Sefer Likutei Amarim*

and *Igeret hateshuvah*³ of his saintly eminence, our lord father, teacher and master, of blessed memory;

[Therefore], we come to place a great fence and the rabbinic injunction of ש"ח⁴ (excommunication) for which there is no remedy, that no man lift his hand to reprint them in their present form, or in part, for a period of five years from the date below.⁵

However, this should be made known: To our misfortune the manuscripts written by his personal saintly hand which were composed with great punctiliousness, without a superfluous or deficient letter, have become extinct; only this little has remained from the abundance, and it has been carefully collected one by one from the copies spread among the disciples. Should, therefore, an error be discovered (who can understand [and prevent] errors?)⁶ the evident error will be identified as a scribe's error, but the meaning will be clear.

Declared by DOV BER, the son of my lord father, teacher and master, gaon and chasid, saint of Israel, our teacher and master SCHNEUR ZALMAN, of blessed memory, מ"ג נבג"ז.⁷

Also declared by CHAYIM ABRAHAM, the son of my lord father, teacher and master, gaon and chasid our teacher and master SCHNEUR ZALMAN, the memory of the tzaddik be blessed, מ"ג נבג"ז.⁷

Also declared by MOSHE, the son of my lord father, teacher and master, gaon and chasid, SCHNEUR ZALMAN, of blessed memory, מ"ג נבג"ז.⁷

אוצר החכמה

10/08/2018חחח

הרבנים שי' בני הגאון המתבר ז"ל נ"ע.

היות שהוסכם אצלינו ליתן רשות הרבצא להעלות על מכש
הדפוס לזכרון לבנ"י כתוב דברי יושר ואמת דברי אלקים
חיים של א"א מו"ר ז"ל כתובים בכתב ידו הקדושה בעצמו ולשנת
הקדוש שכל דבריו נגדלי אש בערות יליבו הלבבות לקרבן
לאביהן שבשמים. ובשם אגרת הקדש נקרא שרובם היו אגרת
שלוח מאת כ"ק להורות לעם ה' הדרך ילכו בה והמעשה אשר
יעשוק ומתמת שבכמה מקומות הציב לו ציונים במ' לקשי אמרים
שלו ה"ת עניים במקום אחד ועשירים במ"א ומה גם בשביל דבר
שנתחדש בו קנפסם אחרון על איזה פרקים אשר כתב בעת חיבורו
הס' לק"א פלפל תיון עמוק על מאמרי זהר וע"ה ופע"ח שנראים
כסתרים זא"ז וברוח מבינתו מישבם כל דיבור על אופניו שכתב
בלק"א ראו ראינו שראוי תבן לחברם עם ספר לקשי אמרים
ואנה"ת של כ"ק א"א מו"ר ז"ל. אי לזאת באנו להפיל גרא רבה
תורת נח"ש הרבנן דלית לה אמותא שלא ידים איש את ידו
להדפיס כתבניתם או זה בלא זה משך חמשה שנים מיום דלכטה
ברם כגון דא צריך לאודועי שבע"ה ספו תמו כתבי ידו הקדושה
בעצמו אשר היו בדקדוק גדול לא חסר ולא יתר אות א' ולא נשאר
כ"א זה המעט מהרבה אשר נלקטו אחד לאחד מהעתקת המפורים
אצל התלמידים ואם המצא תמצא איזה מעות שציאות מי יבין
ימצא המעות דמוכה ממעות סופר והבזונה תהיה ברורה:

אוצר החכמה

נאום דוב בער בא"א מו"ר הגאון החסיד קדוש ישראל

פרנא ורבנא שניאור זלמן ז"ל נבג"ם.

ונאום חיים אברהם בא"א מו"ר הגאון החסיד פרנא

ורבנא שניאור זלמן ז"ל נבג"ם.

נאום משה בא"א מו"ר הגאון החסיד שניאור

זלמן ז"ל נבג"ם.

[1] First published in the Shklov, '574 (1814) ed. See n.1., p. viii, above. [2] Talmud Yerushalmi, Rosh Hashanah, ch. 3, hal. 5. [3] Note that Sha'ar ha-Yichud v'cha-Emunah

(part II of the Tanya) is not mentioned here; neither is it mentioned in the title cover. [4] חרם שמתא נדי, חרם שמתא [5] In the Shklov, '574 ed. appears the

date "5[th day (Thu.)] 22nd of Iyar, '574," subsequently omitted. [6] Ps. 19:13. [7] נשמתו בנזי מרומים— "his soul rests in the hidden treasures of heaven."

▲ *Compiler's Foreword*¹

Being an Epistle sent to the Communities of our Faithful. May the Almighty guard them.

To you, O men, do I call. Listen to me, you who pursue righteousness, who seek the Lord; and may G-d hearken to you, both great and small, all the faithful in our land and those adjacent to it. May each in his place achieve peace and eternal life, for ever and ever. Amen. May this be His will.

Behold, it is known as a saying current among people—all our faithful—that listening to words of moral advice is not the same as seeing and reading them in books. For the reader reads after his own manner and mind, and according to his mental grasp and comprehension at that particular time. Hence, if his intelligence and mind are confused and wander about in darkness in G-d's service, he finds difficulty in seeing the beneficial light that is concealed in books, even though the light is pleasant to the eyes and [brings] a healing to the soul.

Apart from this, the books on piety which stem from human intelligence,² certainly have not the same appeal for all people, for not all intellects and minds are alike, and the intellect of one man is not affected and excited by what affects [and excites]³ the intellect of another. Compare with what our Rabbis, of blessed memory, have said⁴ with reference to the blessing of the "Wise One in Secrets" (חכם הרזים) upon beholding 600,000 Jews,⁵ because their minds are dissimilar from one another, and so on.⁶ As also Rabbi Moses ben Nachman, of blessed memory, [explains the reason for this blessing] in *Milchamot*, elaborating on the commentary

of the *Sifre* concerning Joshua who is described as "a man in whom there is spirit,"⁷ "who can meet the spirit of each and every one,"⁸ and so on.

But even the books on piety, whose basis is in the peaks of holiness, the Midrashim of our Sages, of blessed memory, through whom the spirit of G-d speaks and His word is on their tongue; and [although] the Torah and the Holy One, blessed be He, are one and the same, and all the 600,000 general [souls]⁹ of Israel with their individual [offshoots] down to the "spark" in the most worthless and least estimable members of our people, the children of Israel, are thus bound up with the Torah, and the Torah binds them to the Holy One, blessed be He, as is known from the holy *Zohar*¹⁰—this [bond] pertains [only] in a general way to the community of Israel as a whole. [As for the individual] although the Torah was given to be interpreted, in general and in particular down to the minutest detail, to [apply to] each individual soul of Israel, which is rooted in it [so that these books pertain to every person], nevertheless not every person is privileged to recognise his individual place in the Torah.

[A further difficulty is the complexity of Torah interpretation.] Even in the case of the laws governing things prohibited and permitted, which have been revealed to us and to our children,¹¹ we find and witness differences of opinion among Tana'im and Amora'im from one extreme to the other. Yet "these as well as these are the words of the living G-d."¹² The plural¹³ is used as a reference to the source of life for the souls of Israel, which are generally divided into three categories—right, left,

הקדמת המלקט

והיא אגרת השלוחה לכללות אנשי שלומינו יצ"ו :

אליכם אישים אקרא שמעו אלי רודפי צדק מבקשי ה' וישמעו אליכם אלקים למנדול ועד קמן כל אנ"ש דמדינתינו וסמוכות שלה איש על מקומו יבוא לשלום וחיים עד העולם נס"ו אכ"ר :

הנה מודעת זאת כי מרגלא בפומי דאינשי בכל אנ"ש לאמר כי אינה דומה שמיעת דברי מוסר לראייה וקריאה בספרים שהקורא קורא לפי דרכו ודעתו ולפי השגת ותפיסת שכלו באשר הוא שם ואם שכלו ודעתו מבולבלים וכחשיכה יתהלכו בעבודת ה' בקושי יכול לראות את האור כי טוב הגנח בספרים אף כי מתוק האור לעינים ומרפא לנפש ובר מן דין הנה ספרי היראה הבנויים ע"פ שכל אנושי בוודאי אינן שוין לכל נפש כי אין כל השכלים והדעות שוות ואין שכל אדם זה מתפעל ומתעורר ממה שמתפעל שכל חבירו וכמו שארז"ל גבי ברכת חכם הרזים על ששים ריבוא מישראל שאין דעותיהם דומות זו לזו וכו' וכמ"ש הרמב"ן ז"ל במלחמות שם בפירוש הספרי גבי יהושע שנאמר בו איש אשר רוח בו שייכול להלוך נגד רוחו של כל אחד ואחד וכו'. אלא אפילו בספרי היראה אשר יסודותם בהררי קודש מדרשי חז"ל אשר רוח ה' דבר בם ומלתו על לשונם ואורייתא וקב"ה כולא חד וכל ששים רבוא כללות ישראל ופרטיהם עד ניצוץ קל שבקלים ופחותי הערך שבעמינו ב"י כולהו מתקשראן באורייתא ואורייתא היא המקשרת אותן להקב"ה כגודע בזה"ק הרי זה דרך כללות לכללות ישראל ואף שניתנה התורה לידרש בכלל ופרט ופרטי פרטות לכל נפש פרטית מישראל המושרשת בה הרי אין כל אדם זוכה להיות מכיר מקומו הפרטי שבתורה : והנה אף בהלכות איסור והיתר הגנלות לנו ולכנינו מצאנו ראינו מחלוקת תנאים ואמוראים מן הקצה אל הקצה ממש ואלו ואלו דברי אלהים חיים לשון רבים על שם מקור החיים לנשמות ישראל הנחלקות דרך כלל לשלשה קוין יסין ושמואל

ואמצע

אוצר החכמה

10.08/2018תש

[1] Hakdamat ha-melaket—for the author considers himself merely a "compiler." [2] As contrasted with books which the author considers divinely inspired, of which he speaks in the following part. [3] In the text the word ומחפורר is missing. See list of text emendations in the Tanya, KPS (Brooklyn, N.Y., 1958), ed. R. Menachem M. Schneerson, pp. 403 ff.

[4] Berachot 58a. [5] The reading in the text is ששים ריבוא ("sixty ten-thousands"), corresponding to the number of adult male Israelites in the Exodus from Egypt. (Ex. 12:37; Num. 11:21, etc.). [6] The blessing praises G-d Who knows the secrets in the hearts of all men. [7] Num. 27:18. [8] Cf. Rashi's commentary on said verse. [9] In the text the word נשמות is missing. [10] III, 73a.

Cf. Rabbi Joseph I. Schneerson, Some Aspects of Chabad Chassidism tr. N. Mindel pub. Machne Israel (Brooklyn, N.Y., 1944), pp. 18 ff. [11] The expression "revealed to us and to our children" is taken from Deut. 29:28. The first part of this verse is quoted by the author later. Cf. also beg. ch. 44, infra. [12] Eruvin 13b. [13] Elakim chayim, rather than eloka chay.

and centre, namely, kindness (*chesed*), might (*gevurah*), and so on,¹⁴ so that the souls, whose root originates in the category of kindness, are likewise inclined towards kindness in the leniency of their decisions, and so forth,¹⁵ as is known. All the more, *a minori ad mains*, in the case of those things which are hidden [yet revealed only] to the Lord our G-d,¹⁶ these being the awe and love that are in the mind and heart of each and every one according to his capacity, i.e. according to his heart's estimation,¹⁷ as explained in the holy *Zohar*¹⁸ on the verse, "Her husband is known in the gates (*she'arim*), . . ."¹⁹

●▲ I speak, however, of those who know me well, each and every one of our faithful who lives in our country and in lands adjacent to it, with whom words of affection have been frequently exchanged, and who have revealed to me all the secrets of their heart and mind in the service of G-d which is dependent on the heart.²⁰ May my word percolate to them, and my tongue be as the pen of the scribe in these *kuntresim* that are entitled *Likutei Amarim* ("Selected Discourses"), which have been selected from books and teachers,²¹ heavenly saints, whose souls are in Eden, and who are renowned among us. [The subjects of] some of [these discourses] are hinted to the wise, in the sacred epistles of our teachers²² in the Holy Land, may it be built and established speedily in our days, Amen; some of them I have heard from their saintly mouth when they were here with us; and all of them are responsa to many questions which all our faithful in our country have constantly asked, seeking advice, each according to his station, so as

to receive moral guidance in the service of G-d, since time no longer permits of replying to everyone individually and in detail on his particular problem. Furthermore, forgetfulness is common.

I have, therefore, recorded all the replies to all the questions, to be preserved as a sign-post and to serve as a visual reminder for each and every person, so that he will no longer press for admission to private conference with me. For in these [responsa] he will find peace for his soul, and true counsel on every matter that he finds difficult in the service of G-d. His heart will thus be firmly secured in the Lord Who completes everything for us.

As for him whose mind falls short in the understanding of the counsel given in these *kuntresim*, let him discuss his problem with the foremost scholars of his town, and they will elucidate it for him. And I beg of them not to lay their hand on their mouth, to conduct themselves with false meekness and humility, G-d forbid. It is known what bitter punishment is his who withholds food [i.e. knowledge], and the greatness of the reward [in the opposite case], from the Rabbinic teaching²³ relating to the Scriptural text, "The Lord lighteneth the eyes of them both,"²⁴ for G-d will cause His face to shine upon them, with the light of the countenance of the King [the Source of] life. May the Giver of life to the living make us worthy to live to see the days when "no longer shall one man instruct the other . . . for all shall know Me, . . ."²⁵ "for the world shall be full of the knowledge of G-d, . . ."²⁶ Amen. May this be His will.

אוצר החכמה

[14] The third category is *tiferet* ch. 15. [15] See *ibid.*, ch. 13 for more above. [17] A reinterpretation of the word *shu'ur* ("an estimated measure")

ואמצע שהם חסד ונבורה וכו' ונשמות ששרשן ממדת חסד
הנהגתן גם כן להטות כלפי חסד להקל כו' כנודע וכ"ש וק"ו
בהנפתרות לה' אלהינו דאינון דחילו ורחימו דבמוחא ולבא דכל
חד וחד לפום שיעורא דיליה לפום מה דמשער בליביה כמ"ש
בזה"ק על פסוק נודע בשערים בעלה וכו' :

אך ביודעי ומכירי קאמינא הם כל אחד ואחד מאנ"ש
שבמדינותינו וממוכות שלה אשר היה הדבור של חיבה
מצוי בינינו וגילו לפני כל תעלומות לבם ומוחם בעבודת ה'
התלויה בלב אליהם תטוף מלתי ולשוני עט סופר בקונטריסים
אלו הנקראים בשם לקוטי אמרים מלוקטים מפי ספרים ומפי
סופרים קדושי עליון נשמתם עדן המפורסמים אצלינו וקצת
מהם גרמנין לחכימין באגרות הקדש טרבותינו שבאה"ק
תוכב"א . וקצתם שמעתי מפיהם הקדוש בהיותם פה עמנו
וכלם הן תשובות על שאלות רבות אשר שואלין בעצה כל
אנ"ש דמדינתנו תמיד כל אחד לפי ערכו לשית עצות בנפשם
בעבודת ה' להיות כי אין הזמן גרמא עוד להשיב לכל אחד
ואחד על שאלתו בפרטות וגם השכחה מצויה על כן רשמתי
כל התשובות על כל השאלות למשמרת לאות להיות לכל אחד
וא' לזכרון בין עיניו ולא ידחוק עוד ליכנס לדבר עמי ביחידות
כי בהן ימצא מרנוע לנפשו ועצה נכונה לכל דבר הקשה עליו
בעבודת ה' ונכון יהיה לבו במוח בה' נומר בעדינו : ומי
שדעתו קצרה להבין דבר עצה מתוך קונטריסים אלו יפרש
שיחתו לפני הנדולים שבעירו והם יבוננוהו ואליהם בקשתי
שלא לשום יד לפה להתנהג בעונה ושפלות של שקר ה"ו
וכנודע עונש המר על מונע בר וגודל השכר ממאמר רז"ל
ע"פ מאיר עיני שניהם ה' כי יאיר ה' פניו אליהם אור פני
מלך חיים . ומחיה חיים יזכנו ויחיינו לימים אשר לא ילמדו
עוד איש את רעהו וכו' כי כולם ידעו אותי וכו' כי מלאה
הארץ דעה את ה' וכו' אכ"ר :

והנה אחר שנתפשטו הקונטריסים הנ"ל בקרב כל אנ"ש הנ"ל
בהעתקות רבות מידי סופרים שונים ומשונים הנה ע"י

ריבוי

אוצר החכמה

10/08/2018תחא

and sha'ar ("gate") in the Biblical
quotation following. [18] I, pp.
103a-b. [19] Prov. 31:23. [20]
Ta'anit 2a. Cf. Bachya's Introduction
to his Duties of the Heart. [21] On

the sources of the Tanya see Intro-
duction, infra. [22] RSZ re-
garded some of his senior colleagues,
the disciples of R. Dov Ber of Miezticz
(among whom he himself was the

youngest) as his "teachers," esp. R
Mendel Horodoker.

[23] Temurah 16a. [24] Prov. 29:13.

[25] Jer. 31:33.

[26] Isa. 11:9.

▲ Since the said *kuntresim* have been disseminated among all our faithful, as mentioned above, by means of numerous transcriptions by the hands of various and sundry scribes, the multitude of transcriptions brought about an exceedingly great number of copyists' errors. Therefore the spirit of the noble men, named on another page, has generously moved them to a personal and financial effort to have the said *kuntresim* published, cleared of chaff and errors, and thoroughly checked. I congratulate them on this worthy deed.

And inasmuch as there is an explicit

vêrse, "Cursed be he that removeth his neighbour's landmark"²⁷—and "cursed" includes both damnation and shunning,²⁸ G-d forbid—therefore, "like Judah and scripture in addition"²⁹ I come to invoke a strict prohibition on all publishers against printing the said *kuntresim*, either themselves or through their agency without the authority of the above-named, for a period of five years from the day that this printing is completed. And it will be well with those who conform, and they will be blessed with good.

These are the words of the compiler of the said *Likutei Amarim*.

אוצר החכמה

10/08/2018hh8

---

[27] Deut. 27:17. [28] Shevu'ot 36a. [29] Kiddushin 6a.

ריבוי ההעתיקות שונות רבו כמו רבו הט"ם בסאוד סאוד ולזאת נדבה רוחם של אנשים אפרתים הנקובים הנ"ל מע"ל לטרור בנפם ומאודם להביא את קונטרסים הנ"ל לבית הדפוס מטקס מכל סיג וט"ם ומונהים היטב ואמינא לפעלא טכא יישר חילא ולהיות כי מקרא מלא דבר הכתוב ארוז מסיג גבול רעהו וארוז בו קללה בו נידוי ח"ו וכו' ע"כ כיהודה ועוד לקרא קאתינא למשדי נודא רבא על כל המדפיסים שלא להדפיס קונטרסים הנ"ל לא על ידי עצמן ולא על ידי גירא דילהון בלתי רשות הנקובים הנ"ל משך חמש שנים מיום כלות הדפוס ולשומעים יונעם ותבא ברכת פוג כה דברי המלקט ליקוטי אמרים הנ"ל :

אוצר החכמה

10/08/2018

●▲ Chapter 1

It has been taught (*Niddah*, end ch. 3): An oath is administered to him [before birth, warning him]: "Be righteous and be not wicked; and even if the whole world tells you that you are righteous, regard yourself as if you were wicked."¹

This requires to be understood, for it contradicts the Mishnaic dictum (*Avot*, ch. 2), "And be not wicked in your own estimation."² Furthermore, if a man considers himself to be wicked he will be grieved at heart and depressed, and will not be able to serve G-d joyfully and with a contented heart; while if he is not perturbed by this [self-appraisal], it may lead him to irreverence, G-d forbid.³

However, the matter [will be understood after a preliminary discussion].

We find in the *Gemara*⁴ five distinct types—a righteous man who prospers, a righteous man who suffers, a wicked man who prospers, a wicked man who suffers, and an intermediate one (*Benoni*).⁵ It is there explained that the "righteous man who prospers" is the perfect *tzaddik*; the "righteous man who suffers" is the imperfect *tzaddik*. In *Ra'aya Mehemna* (*Parshat Mishpatim*)⁶ it is explained that the "righteous man who suffers" is one whose evil nature is subservient to his good nature,⁷ and so on. In the *Gemara* (end ch. 9, *Berachot*)⁸ it is stated that the righteous are motivated by their good nature, . . . and the wicked by their evil nature, while the intermediate men are motivated by

both, and so on.⁹ Rabbah declared, "I, for example, am a *Benoni*." Said Abbaye to him, "Master, you do not make it possible for anyone to live," and so on.¹⁰

To understand all the aforesaid clearly an explanation is needed, as also to understand what Job said [*Bava Batra*, ch. 1], "Lord of the universe, Thou hast created righteous men and Thou hast created wicked men, . . ."¹¹ for it is not preordained whether a man will be righteous or wicked.¹²

It is also necessary to understand the essential nature of the rank of the Intermediate. Surely that cannot mean one whose deeds are half virtuous and half sinful, for if this were so, how could Rabbah err in classifying himself as a *Benoni*? For it is known that he never ceased studying [the Torah], so much so that the Angel of Death could not overpower him;¹³ how, then, could he err to have half of his deeds sinful, G-d forbid?

Furthermore, [at what stage can a person be considered a *Benoni* if] when a man commits sins he is deemed completely wicked (but when he repents afterward he is deemed completely righteous)? Even he who violates a minor prohibition of the Rabbis is called wicked, as it is stated in *Yevamot*, ch. 2, and in *Niddah*, ch. 1. Moreover, even he who has the opportunity to forewarn another against sinning and does not do so is called wicked (ch. 6, *Shevuot*).¹⁴ All the more so he who neglects any positive law which he is able to fulfil, for instance, whoever is able to study Torah and does not,

110/08/2018הח"א

[1] *Niddah* 30b. The "oath" is also explained in terms of a delegation of power to the soul so that it be able to

fulfil its destiny in life on earth. Cf. *Kitzurim VeHaorot LeTanya*, ed. Rabbi Menachem Mendel of Luba-

vitch, KPS (Brooklyn, N.Y., 1948), pp. 66f. [2] *Avot* II.13. [3] The apparent contradiction between the two

ליקוטי ספר של בינונים אמרים ה

פרק א תניא [בספ"ג דנדה] משביעים אותו
תהי צדיק ואל תהי רשע ואפי' כל
העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך כרשע
וצריך להבין דהא תגן [אבות פ"ב] ואל תהי רשע בפני
עצמך וגם אם יהיה בעיניו כרשע ירע לבבו ויהיה עצב
ולא יוכל לעבו' ה' בשמחה ובטוב לבב ואם לא ירע לבבו
בלל מזה יכול לבוא לידי קלות ח"ו. אך הענין כי הגה
מצינו בגמרא ה' חלוקות. צדיק וטוב לו צדיק ורע לו רשע
וטוב לו רשע ורע לו ובינוני. ופירשו בגמרא צדיק וטוב לו
צדיק גמור צדיק ורע לו צדיק שאינו גמור וברעיא
מהימנא פ' משפטים פי' צדיק ורע לו שהרע שבו כפוף
לטוב וכו' ובגמרא ספ"ט דברכות צדיקים יצ"ט שופמן כו'
רשעים יצה"ד שופמן בינונים זה וזה שופמן וכו' אמר רבה
כגון אנא בינוני א"ל אביי לא שביק מר חיי לכל בריה
וכו' ולהבין כל זה באר היטב וגם להבין מה שאמר איוב
[ב"ב פ"א] רבש"ע בראת צדיקי' בראת רשעי' כו' והא
צדיק ורשע לא קאמר. וגם להבין מהות מדרגת הבינוני
שבודאי אינו מחצה וכיות ומחצה עונות שא"כ איך טעה
רבה בעצמו לומר שהוא בינוני ונודע דלא פסיק פומיה
מגירסא עד שאפי' מלאך המות לא היה יכול לשלוט בו
ואיך היה יכול לטעות במחצה עונות ח"ו. ועוד שהרי
בשעה שעושה עונות נקרא רשע גמור [ואם אח"כ עשה
תשובה נקרא צדיק גמור] ואפילו העובר על איסור קל
של דברי סופרים מקרי רשע כדאיתא בפ"ב דיבמות
ובפ"ק דנדה ואפילו מי שיש בידו למחות ולא מיחה נק'
רשע [בפ"ז דשבועות] וב"ש וק"ו במבטל איזו מ"ע שאפש'
לו לקיימה כמו כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק
שעליו

אוצר החכמה

sources is explained in ch. 13. The meaning of both the Baraita and Mishnah is expounded in chs. 13, 14, 29 and 34. [4] Berachot 74; cf. Rosh Hashanah 16b. [5] The author borrows this term for the alternative name of his work, Sefer shel Benonim, but he uses the term in a different sense. [6] Zohar II, 117b. [7] This

is a play on the words רע לו rendered literally "the evil (belongs) to him," i.e. he is master of the evil nature in him. [8] Berachot 61b. [9] Cf. beg. cit. 9. [10] Since there was none greater than Rabbah, it would mean that there was not even one tzaddik in the world, and all who are of lesser stature than Rabbah

would be placed in the "Book of the Wicked" to be condemned to immediate death (Rosh Hashanah 16b). [11] Bava Batra 16a. [12] Niddah 16b. The answer to this question will be found in ch. 14. [13] Cf. Bava Metzia 86a. [14] Shevuot 39b.

regarding whom our Sages have quoted,¹⁵ "Because he hath despised the word of the Lord . . . [that soul] shall be utterly cut off. . . ."¹⁶ It is thus plain that such a person is called wicked, more than he who violates a prohibition of the Rabbis. If this is so, we must conclude that the Intermediate man (*Benoni*) is not guilty even of the sin of neglecting to study the Torah.¹⁷ Hence Rabbah could have mistaken himself for a *Benoni*.

Note: As for what is written in the Zohar III, p. 231: He whose sins are few is classed as a "righteous man who suffers,"¹⁸ this is the query of Rav Hammuna to Elijah. But according to Elijah's answer, ibid., the explanation of a "righteous man who suffers" is as stated in Ra'aya Mehemna on Parshat Mishpatim, which is given above. And the Torah has seventy facets [modes of interpretation].¹⁹

●▲ And as for the general saying²⁰ that one whose deeds and misdeeds are equally balanced is called *Benoni*, while he whose virtues outweigh his sins is called a *Tzaddik*, this is only the figurative use of the term in regard to reward and punishment, because he is judged according to the majority [of his acts] and he is deemed "righteous" in his verdict, since he is acquitted in law. But concerning the true definition and quality of the distinct levels and ranks, "Righteous" and "Intermediate" men, our Sages have remarked²¹ that the Righteous are motivated [solely] by their good nature, as it is written, "And

my heart is a void within me,"²² that is, void of an evil nature, because he [David] had slain it through fasting.²³ But whoever has not attained this degree, even though his virtues exceed his sins, cannot at all be reckoned to have ascended to the rank of the Righteous (*tzaddik*). This is why our Sages have declared in the Midrash, "The Almighty saw that the righteous were few, so He planted them in every generation, . . ."²⁴ [for,] as it is written, "The *tzaddik* is the foundation of the world."²⁵

The explanation [of the questions raised above] is to be found in the light of what Rabbi Chayim Vital wrote in *Sha'ar ha-Kedushah* (and in *Etz Chayim*, Portal 50, ch. 2) that in every Jew, whether righteous or wicked, are two souls, as it is written,²⁶ "The *neshamot* (souls) which I have made,"²⁷ [alluding to] two souls. There is one soul which originates in the *kelipah* and *sitra achra*, and which is clothed in the blood of a human being, giving life to the body, as is written, "For the life of the flesh is in the blood."²⁸ From it stem all the evil characteristics deriving from the four evil elements which are contained in it. These are: anger and pride, which emanate from the element of Fire, the nature of which is to rise upwards; the appetite for pleasures—from the element of Water, for water makes to grow all kinds of enjoyment; frivolity and scoffing, boasting and idle talk

אוצר החכמה

10/08/2018 חנה

[15] Sanhedrin 99a. [16] Num. 15:31. [17] The reiteration of the sin of neglect of Torah study is due to its prevalent nature and the difficulty of avoiding it completely (cf. end ch. 25). The author emphasizing that the *benoni* is innocent even of this,

and certainly of transgressions more easily avoidable. [18] The contradiction is in the implication that "few sins" are not inconsistent with the rank of *tzaddik*. [19] Hence the reason for Rav Hammuna's query. Otivot d'Rabbi Akiva: comp. Bamidbar Rabba,

ch. 14:12. [20] Cf. Maimonides, Code, Hilchot Teshuva 3:1; Rashi, Rosh Hashanah 16b. [21] Berachot 61b. [22] Ps. 109:22. [23] Cf. beg. ch. 9. [24] Cf. Yoma 38b. [25] Prov. 10:25. [26] The text should read וּכְדַחֲתִיב (not דַּחֲתִיב) as amended

ליקוטי אמרים

שעליו ררשו רז"ל כי דבר ה' בזה וגו' הכרת תכרת וגו'
 ופשיטא דמקרי רשע מפי מעובר איסור דרבנן וא"כ ע"כ
 הבינוני אין בו אפי' עון ביטול תורה ומש"ה טעה רבה
 בעצמו לומר שהוא בינוני*

הגהה

(ומ"ש בזהר ח"ג ד' רל"א כל
 שממועטין עונותיו וכו' היא שאלת
 רב המנונא לאליהו אבל לפי תשובת
 אליהו שם הפי' צדיק ורע לו הוא
 כמ"ש בר"ם פרשה משפטים דלעיל
 ושבעים פנים לתורה):

והא דאמרי' בעלמא דמחצי'
 על מחצה מקרי בינוני ורוב
 זכויות מקרי צדיק הוא שם
 המושאל לענין שכר ועונש
 לפי שנדון אחר רובו ומקרי
 צדיק בדינו מאחר שזוכה
 בדין אבל לענין אמיתת

שם התואר והמעלה של מעלת ומדרגת חלוקות
 צדיקים ובינונים ארוז"ל צדיקים יצ"ט שופטין שנא' ולבי
 חלף בקרבי שאין לו יצה"ר כי הרגו בתענית אבל כל מי
 שלא הגיע למדרגה זו אף שזכויותיו מרובים על עונותיו
 אינו במעלת ומדרגת צדיק כלל ולכן ארוז"ל במדרש
 ראה הקב"ה בצדיקים שהם מועטים עמד ושתלן בכל
 דור ודור וכו' וכמ"ש וצדיק יסוד עולם: אך ביאור הענין
 על פי מ"ש הרח"ו ז"ל בשער הקדושה [ובע"ה שער נ'
 פ"ב] דלכל איש ישראל אחד צדיק ואחד רשע יש שתי
 נשמות דכתיב ונשמות אני עשיתי שהן שתי נפשות
 נפש אחת מצד הקליפה וספרא אחרא והיא המתלבשת
 בדם האדם להחיות הגוף וכדכתיב כי נפש הבשר בדם
 היא וממנה באות כל המדות רעות מארבע יסודות רעים
 שבה דהיינו כעס וגאווה מיסוד האש שנגבה למעלה.
 ותאות התענוגים מיסוד המים כי המים מצמיחים כל
 מיני תענוג. והוללות וליצנות והתפארות ודברים בטלים
 מיסוד

אהת10/08/2018

(Cf. Tanya, op. cit., p. 403), because the Biblical text is here only loosely interpreted, for the word "souls" refers to the collective noun, not to two souls. [27] Isa. 57: 16. [28] Lev. 17: 11.

from the element of Air; and sloth and melancholy—from the element of Earth. From this soul stem also the good characteristics which are to be found in the innate nature of all Israel, such as mercy and benevolence. For in the case of Israel, this soul of the *kelipah* is derived from *kelipat nogah*, which also contains good, as it originates in the esoteric “Tree of Knowledge of Good and Evil.”²⁹ The souls of the nations of the world, however, emanate from the other, unclean *kelipot* which contain no good whatever, as is written in *Etz Chayim*, Portal 49, ch. 3, that all the good that the nations do, is done from selfish motives. So the *Genara*³⁰ comments on the verse, “The kindness of the nations is sin,”³¹—that all the charity and kindness done by the nations of the world is only for their own self-glorification, and so on.

●▲ Chapter 2

The second soul of a Jew is truly a part of G-d above,¹ as it is written, “And He breathed into his nostrils the breath of life,”² and “Thou didst breathe it [the soul] into me.”³ And it is written in the *Zohar*, “He who exhales, exhales from within him,” that is to say, from his inwardness and his innermost, for it is something of his internal and innermost vitality that man emits through exhaling with force.

10/08/2018 HMK

So, allegorically speaking, have the souls of Jews risen in the [Divine] thought,⁴ as it is written, “My firstborn son is Israel,”⁵ and “Ye are children unto the Lord your G-d.”⁶ That is to say, just as a child is derived from his father’s brain, so—to use an anthropomorphism—the soul of each Israelite is derived from G-d’s (blessed be He) thought and wisdom. For He is wise—but not through a knowable wisdom,⁷ because He and His wisdom are one; and as Maimonides says

Note: And the Sages of the Kabbalah have agreed with him as is stated in Pardes⁸ of Rabbi Moshe Cordovero. Also according to the Kabbalah of the “Ari” (Rabbi Isaac Luria) this is substantiated in the mystic principle of the “Clothing of the Light” of the En Sof,⁹ Blessed be He, through numerous contractions within the vessels ChaBaD¹⁰ of [the world of] Atzilut (Emanation), but no higher than that.¹¹ For, as is explained elsewhere, the En Sof, blessed be He, is infinitely exalted over, and transcends, the essence and level of ChaBaD, which in relation to Him are regarded as a material action,¹² as is written, “Thou hast made them all with wisdom.”¹³

that “He is the Knowledge and Knower, . . . and this is not within the power of any man to comprehend clearly, . . .”¹⁴ as it is written, “Canst thou by searching find G-d?”¹⁵ And it is also written, “For My thoughts are not your thoughts. . . .”¹⁶

And though there are myriads of different gradations of souls (*neshamot*), rank upon rank, *ad infinitum*,

אוצר החכמה

[29] Cf. *Zohar I*, 12b. [30] *Bava Batra 10b*. [31] *Prov. 14:34*.

Chapter 2

[1] *Job 31:2*; cf. also *Ps. 16:5*; *73:26*; *Jer. 10:16*. [2] *Gen. 2:7*; comp. *Nachmanides' Commentary*,

ad loc. [3] *Liturgy, Morning Prayer. Berachot 60b*. [4] Cf. *Genesis Rabbah 1:4*. [5] *Ex. 4:22*. [6] *Deut. 14:1*. [7] *Introduction to Tikunei Zohar 12b*. [8] *Shaar Mehut VeHanhagah, ch. 13*. [9] *En Sof—The Endless, or Infinite—*

a term frequently used in the Zohar and later Kabbalah works to indicate the Unknowable G-d. [10] *ChaBaD* is an acrostic formed of the initial letters of the Hebrew words *chochmah* (“wisdom”), *binah* (“understanding”) and *da'at* (“knowledge”), the

ליקוטי אמרים

ו

מיסוד הרוח . ועצלות ועצבות מיסוד העפר . וגם מדות טובות שבטבע כל ישראל בתולדותם כמו רחמנות וג"ח באות ממנה כי בישראל נפש זו דקליפה היא מקליפ' נוגה שיש בה ג"כ טוב והיא מסוד עץ הדעת טוב ורע : משא"כ נפשות אומות עובדי גלולים הן משאר קליפות טמאות שאין בהן טוב כלל כמ"ש בע"ח שער מ"ט פ"ג וכל טיבו דעבדין האומות עובדי גלולים לגרמייהו עבדין וכדאיתא בגמרא ע"פ וחסד לאומים חמאת שכל צדקה וחסד שאומות עובדי גלולים עושין אינן אלא להתייחד בו : **פרק ב ונפש השנית בישראל היא חלק אלוה ממעל** כמ"ש ויפח באפיו

נשמת חיים ואתה נפחת בי וכמ"ש בווהר מאן דנפח מתוכיה נפח פי' מתוכיותו ומפנימיותו שתוכיות ופנימיות החיות שבאדם מוציא בגפיתו בכח : כך עד"מ נשמות ישראל עלו במחשבה כדכתיב בני בכורי ישראל בנים אתם לה' אלהיכם פי' כמו שהבן נמשך ממוח האב כך כביכול נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית' דאיהו חכים ולא בחכמה ידיעא אלא הוא

הנהה

והודו לו חכמי הקבלה כמ"ש בפרדס מהרמ"ק וגם למי קבלת האר"י ז"ל יציבא מילתא בסוד התלבושות אור א"ם ב"ה על ידי צמצומים רבים בכלים דחב"ד ראצילו אך לא למעלה מהאצילו וכמ"ש בס"א שא"ס ב"ה מרומם ומתבשר רוממות אין קץ למעלה מעלה מסהות ונח"י חב"ד עד שמהות ונח"י חב"ד נחשבת בעשייה גופניית אצלו ית' כמ"ש כולם בחכמה עשית :

וחכמתו א' וכמ"ש הרמב"ם* שהוא המדע והוא היודע בו' ודבר זה אין ביכולת האדם להבינו על בודיו בו' כדכתיב התקרא אלוה תמצא וכתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגו' ואף שיש רבבות מיני חלוקי מדרגות בנשמו' גבוה על גבוה לאין

קץ

first three of the Ten Sefirot. The corresponding faculties of the soul are defined in ch. 3. [11] Above the World of Atzilut the Unknowable G-d cannot be defined. [12] Accordingly, in terms of the Kabbalistic scale, Maimonides had nothing to say about

G-d except from the World of Atzilut and "down." It is in the world of Atzilut where Kabbalah and Maimonides first meet, so to speak. [13] Ps. 104:24. [14] Code, Hilchot Yesodei ha-Torah 2:10. [15] Job 11:7. [16] Isa. 55:8.

as with the superiority of the souls of the Patriarchs and of Moses our Teacher above the souls of our own generations who live in the period preceding the coming of the Messiah, which are as the very soles¹⁷ of the feet compared with the brain and head, so in every generation there are the leaders of the Jews, whose souls are in the category of "head" and "brain" in comparison with those of the masses and the ignorant. Likewise [are there distinctions between] *nefeshot* and *nefeshot*, for every soul consists of *nefesh*, *ruach* and *neshamah*.¹⁸ Nevertheless, the root of every *nefesh*, *ruach* and *neshamah*, from the highest of all ranks to the lowest that is embodied within the illiterate and the most worthless, all derive, as it were, from the Supreme Mind which is *Chochmah Ila'ah* (Supernal Wisdom).¹⁹ [The manner of this descent is] analogous to that of a son who is derived from his father's brain, in that [even] the nails of his feet come into existence from the very same drop of semen, by being in the mother's womb for nine months, descending degree by degree, changing continually, until even the nails are formed from it. Yet [after all this process] it is still bound and united with a wonderful and essential unity with its original essence and being, which was the drop [as it came] from the father's brain. And even now, in

the son, the nails receive their nourishment and life from the brain that is in the head. As is written in the *Gemara* (*Niddah*, *ibid.*),²⁰ "From the white of the father's drop of semen are formed the veins, the bones and the nails." (And in *Etz Chayim*, *Sha'ar ha-Chashmal*, it is likewise stated, in connection with the esoteric principle of Adam's garments in the Garden of Eden, that they [the garments] were the "nails" [derived] from the cognitive faculty of the brain). So, as it were, is it actually true of the root of every *nefesh*, *ruach* and *neshamah* in the community of Israel on high: in descending degree by degree, through the descent of the worlds of *Atzilut* (Emanation), *Beriah* (Creation), *Yetzirah* (Formation) and *Asiyah* (Action) from His blessed Wisdom, as it is written, "Thou hast made them all with wisdom,"²¹ the *nefesh*, *ruach* and *neshamah* of the ignorant and unworthy come into being. Nevertheless they remain bound and united with a wonderful and essential unity with their original essence and entity; namely, the extension of *Chochmah Ila'ah* (Supernal Wisdom), inasmuch as the nurture and life of the *nefesh*, *ruach* and *neshamah* of the ignorant are drawn from the *nefesh*, *ruach* and *neshamah* of the saints and sages, the heads of Israel in their generation.

This

למה נקרא

[10/08/2018mm]

[17] A play on the word נקבתא "soles." [18] Cf. Zohar I, 206a; II, 141b, etc.; also Isaiah Hurwitz, *Shenei Luchot ha-Berit* I, 9b. [19] The doctrine that all souls are related in that they all come from the same source was given much emphasis

by the founder of Chasidut, the Baal Shem Tov, and was a major issue of contention between the protagonists and antagonists of Chasidut. The author elaborates on it in ch. 32 (ג). [20] *Niddah* 31a. [21] Ps. 104: 24.

ליקוטי אמרים

קץ כמו גודל מעלת נשמות האבות ומשה רבינו
 ע"ה על נשמות הורותינו אלה דעקבי משיח' שהם
 בחי' עקביים ממש לגבי המוח והראש וכן בכל דור
 ודור יש ראשי אלפי ישראל שנשמותיהם הם בחי'
 ראש ומוח לגבי נשמות ההמון וע"ה וכן נפשות לגבי
 נפשות כי כל נפש כלולה מנפש רוח ונשמה מכל
 מקום שרש כל הנפש רוח ונשמה כולם מראש כל
 המדרגות עד סוף כל דרגין המלוכש בגוף עמי הארץ
 וקל שבקלים נמשך ממוח העליון שהיא חכמה עילאה
 כביכול כמשל הבן הנמשך ממוח האב שאפי' צפרני
 רגליו נתהוו מטפה זו ממש ע"י שהייתה תשעה חדשים
 בכטן האם וירדה ממדרגה למדרגה להשתנות ולהתהוו'
 ממנה צפרנים ועם כל זה עודנה קשורה ומיוחדת ביחוד
 נפלא ועצום במהותה ועצמותה הראשון שהיתה טפת
 מוח האב וגם עכשיו כבן יניקת הצפרנים וחיותם נמשכת
 מהמוח שבראש כדאיתא בגמ' [נדה שם] לובן שממנו
 גידים ועצמות וצפרנים [וכמ"ש בע"ח שער החשמל
 בסוד לבושים של אדם הראשון בגן עדן שהיו צפרנים
 מבחי' מוח תבונה] וככה ממש כביכול בשרש כל הנפש
 רוח ונשמה של כללות ישראל למעלה בירידתו ממדרגה
 למדרגה על ידי השתלשלות העולמות אבי"ע מתכמתו
 ית' כדכתיב כולם בחכמה עשית נתהוו ממנו נפש רוח
 ונשמה של עמי הארץ ופחותי הערך ועם כל זה עודינה
 קשורות ומיוחדות ביחוד נפלא ועצום במהותן ועצמותן
 הראשון שהיא המשכת חכמה עילאה כי יניקת וחיו' נפש
 רוח ונשמה של עמי הארץ הוא מנפש רוח ונשמה של
 הצדיקים והחכמים ראשי בני ישראל שבדורם: ובוה

יובן

אוצר החכמה

10/08/2018

explains the comment of our Sages on the verse, "And to cleave unto Him"²²—"He who cleaves unto a scholar [of the Torah] is deemed by the Torah as if he had become attached to the very *Shechinah* (Divine Presence)."²³ For, through attachment to the scholars, the *nefesh*, *ruach* and *neshamah* of the ignorant are bound up and united with their original essence and their root in the Supernal Wisdom, He and His wisdom being one, and "He is the Knowledge. . ."²⁴ (As for them who willfully sin and rebel against the sages, the nurture of their *nefesh*, *ruach* and *neshamah* comes from behind the back,²⁵ as it were, of the *nefesh*, *ruach* and *neshamah* of the scholars).

As for what is written in the *Zohar*²⁶ and in *Zohar Chadash*,²⁷ to the effect that the essential factor is to conduct oneself in a holy manner during sexual union, which is not the case with the children of the ignorant, and so on, it is to be understood as meaning that since there is not a *nefesh*, *ruach* and *neshamah* which has not a garment of the *nefesh* of its father's and mother's essence, and all the commandments that it fulfils are all influenced by that garment, . . . and even the benevolence that flows to one from heaven is all given through that garment—hence, through self-sanctification, one will cause to descend for the *neshamah* of one's child a holy garment; and however great a soul it may be, it still needs the father's sanctification. . . . But as for the soul itself, it

sometimes happens that the soul of an infinitely lofty person comes to be the son of a despised and lowly man. . . . All this has been explained by Rabbi Isaac Luria, of blessed memory, in *Likutei Torah*, on *Parshat Vayera*, and in *Ta'amei ha-Mitzvot* on *Parshat Bereshit*.

•▲ Chapter 3

10/08/2018me

Now, each distinction and grade of the three—*nefesh*, *ruach* and *neshamah*—consists of¹ ten faculties, corresponding to the Supernal *Ten Sefirot* (Divine manifestations),² from which they have descended, which are subdivided into two, namely, the three "mothers" and the seven "multiples," to wit: *chochmah* (wisdom) *binah* (understanding) and *da'at* (knowledge); and the "seven days of Creation:" *chesed* (kindness), *gevurah* (power), *tiferet* (beauty), and so on.³

Similarly is it with the human soul, which is divided in two—*sechel* (intellect) and *middot* (emotional attributes). The intellect includes *chochmah*, *binah* and *da'at* (ChaBaD), whilst the *middot* are love of G-d, dread and awe of Him, glorification of Him, and so forth. ChaBaD [the intellectual faculties] are called "mothers" and source of the *middot*, for the latter are "offspring" of the former.

The explanation of the matter is as follows:

[22] Deut. 30:20. [23] Ketuvot 111b. [24] See n. 14, above. [25] I.e. ungraciously, or unwillingly. The concept is more fully explained in ch. 22. [26] Cf. *Zohar II*, 204b f.; *III*, 80–82. [27] *Bereshit*, p. 11.

Chapter 3

[1] Elsewhere (e.g., *Likutei Torah*, *Bamidbar 1a*; 51b; *Shir ha-Shirim 16d*) the author makes it clear that the soul does not "consist" of the ten faculties, but rather manifests itself

through them, since the soul itself is essentially unknowable. [2] The Ten Sefirot are more fully discussed by the author in the fourth part of the book, *Igeret ha-Kodesh*, ch. 15 and elsewhere. [3] *Ibid*.

ליקוטי אמרים

ז

זיבן מאמר רז"ל על פסוק ולדבקה בו שכל הדבק בת"ח מעלה עליו הכתוב כאלו נדבק בשכינה ממש כי ע"י דביקה בתלמידי חכמים קשורות נפש רוח ונשמה של עמי הארץ ומיוחדות במהותן הראשון ושרשם שבתבמה עילאה שהוא ית' וחבטתו א' והוא המדע כו' [והפושעים ומורדים בתלמידי חכמים יניקת נפש רוח ונשמה שלהם מבחי' אחוריים של נפש רוח ונשמת ת"ח] ומ"ש בזהר ובוהר חדש שהעיקר תלוי שיקדש עצמו בשעת תשמיש דווקא משא"כ בני עמי הארץ כו' היינו משום שאין לך נפש רוח ונשמה שאין לה לבוש מנפש דעצמות אביו ואמו וכל המצות שעושה הכל ע"י אותו הלבוש כו' ואפי' השפע שנותנים לו מן השמים הכל ע"י לבוש זה ואם יקדש את עצמו ימשיך לבוש קדוש לנשמת בנו ואפילו היא נשמה גדולה צריכה לקידוש אביו כו' אבל הנשמה עצמה הגה לפעמים נשמת אדם גבוה לאין קץ בא להיות בנו של אדם גבוה ושפל כו' כמ"ש האר"י ז"ל כל זה בליקוטי תורה פ' וירא ובמעמי מצות פ' בראשית:

פרק ג והנה כל בחי' ומדרגה משלש אלו נפש רוח ונשמה כלולה מעשר בחי' כנגד עשר ספירות עליונות שנשתלשלו מהן הנחלקות לשתיים שהן שלש אמות ושבע כפולות פי' חכמה בינה ודעת ושבעת ימי הבנין חסד גבורה תפארת כו' וכך בגפש האדם שנחלקת לשתיים שכל ומדות. השכל כולל חכמה בינה ודעת. והמדות הן אהבת ה' ופחדו ויראתו ולפארו כו' וחב"ד נקראו אמות ומקור למדות כי המדות הן תולדות חב"ד: וביאור הענין כי הגה

אאה708/2018

The intellect of the rational soul, which is the faculty that conceives any thing, is given the appellation of *chochmah*—ח"ח—*the "potentiality" of "what is."*⁴ When one brings forth this power from the potential into the actual, that is, when [a person] cogitates with his intellect in order to understand a thing truly and profoundly as it evolves from the concept which he has conceived in his intellect, this is called *binah*. These [*chochmah* and *binah*] are the very "father" and "mother" which give birth to love of G-d, and awe and
 ●▲ dread of Him. For when the intellect in the rational soul deeply contemplates and immerses itself exceedingly in the greatness of G-d, how He fills all worlds and encompasses all worlds,⁵ and in the presence of Whom everything is considered as nothing⁶—there will be born and aroused in his mind and thought the emotion of awe for the Divine Majesty, to fear and be humble before His blessed greatness, which is without end or limit, and to have the dread of G-d in his heart. Next, his heart will glow with an intense love, like burning coals, with a passion, desire and longing, and a yearning soul, towards the greatness of the blessed *En Sof*. This constitutes the culminating passion of the soul, of which Scripture speaks, as "My soul longeth, yea, even fainteth, . . ." ⁷ and "My soul

thirsteth for G-d, . . ." ⁸ and "My soul thirsteth for Thee. . . ." ⁹ This thirst is derived from the element of Fire, which is found in the divine soul. As students of natural science affirm, and so it is in *Etz Chayim*, the element of Fire is in the heart, whilst the source of [the element of] Water and moisture is in the brain, which is explained in *Etz Chayim*, Portal 50, to refer to the faculty of *chochmah*,¹⁰ called "The water of the divine soul." The rest of the *middot* are all offshoots of fear and love and their derivations, as is explained elsewhere.

Da'at, the etymology of which is to be found in the verse: "And Adam knew (*yada*) Eve,"¹¹ implies attachment and union. That is, one binds his mind with a very firm and strong bond to, and firmly fixes his thought on, the greatness of the blessed *En Sof*, without diverting his mind [from Him]. For even one who is wise and understanding of the greatness of the blessed *En Sof*, will not—unless he binds his knowledge and fixes his thought with firmness and perseverance—produce in his soul true love and fear, but only vain fancies. Therefore *da'at* is the basis of the *middot* and the source of their vitality; it contains *chesed* and *gevurah*, that is to say, love with its offshoots and fear with its offshoots.¹²

אוצר החכמה

10/08/2018

[4] Zohar III, 28a; 34a. A play on the Hebrew word חכמה—ח"ח—*It is also to be understood as "pure" or "creative" reason in potentia.* [5] I.e. both immanently and transcendently. Zohar III, 225a. [6] Zohar I, 11b. [7] Ps. 84:3.

[8] Ps. 42:3. [9] Ps. 63:2. [10] Water descends from high places. It is symbolically identified with *chochmah*, the highest of the Ten Sefirot, and also with *chesed*, the first of the *middot*. [11] Gen. 4:1. [12] Love and fear (awe) are two basic emotions

latent in the soul which are produced by contemplation. The faculty of *da'at* stimulates these higher emotions to seek an outlet through the three "garments" of the soul, discussed in the following chapter.

ליקוטי אמרים

הנה השכל שבנפש המשכל' שהוא המשכיל כל דבר נקרא בשם חכמה כ"ח מ"ה וכשמוציא כחו אל הפועל שמתבונן בשכלו להבין דבר לאשורו ולעמקו מתוך איותה דבר חכמה המושכל בשכלו נקרא בינה והן הם אב ואם המולידות אהבת ה' ויראתו ופחדו כי השכל שבנפש המשכלת כשמתבונן ומעמיק מאד בגדולת ה' איך הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וכולא קמיה כלא חשיב גלדה ונתעוררה מדת יראת הרוממות במוחו ומחשבתו לירא ולהתבושש מגדולתו ית' שאין לה סוף ותכלית ופחד ה' בלבו ושוב יתלהב לבו באהבה עזה כרשפי אש בחשיקה וחפיצה ותשוקה ונפש שוקקה לגדולת אין סוף ב"ה והיא כלות הנפש כדכתיב נכספה וגם כלתה נפשי וגו' וכתיב צמאה נפשי לאלהים וגו' וכתיב צמאה לך נפשי וגו' והצמאון הוא מיסוד האש שבנפש האלהית וכמ"ש הטבעיים וכ"ה בע"ח שיסוד האש הוא בלב ומקור המים והליחות מהמוח וכמ"ש בע"ח שער נ' שהיא בחי' חכמה שנקרא מים שבנפש האלהית ושאר המדות כולן הן ענפי היראה והאהבה ותולדותיהן כמ"ש במקום אחר. והרעת הוא מלשון והאדם ידע את חוה והוא לשון התקשחות והתחברות שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאוד ויתקע מחשבתו בחזק בגדולת אין סוף ב"ה ואינו מסיח דעתו כי אף מי שהוא חכם ונבון בגדולת א"ס ב"ה הנה אם לא יקשר דעתו ויתקע מחשבתו בחזק ובהתמדה לא יוליד בנפשו יראה ואהבה אמיתית כי אם דמיונות שוא ועל כן הרעת הוא קיום המדות וחיותן והוא כולל חסד וגבורה פי' אהבה וענפיה ויראה וענפיה:

ועוד

10/08/2018nnk

●▲Chapter 4

In addition,¹ every divine soul (*nefesh elokit*) possesses three garments, viz., thought, speech and action, [expressing themselves] in the 613 commandments of the Torah. For, when a person *actively*² fulfils all the precepts which require physical action,³ and with his power of *speech* he occupies himself in expounding all the 613 commandments and their practical application, and with his power of *thought* he comprehends all that is comprehensible to him in the *Pardes*⁴ of the Torah—then the totality of the 613 “organs” of his soul⁵ are clothed in the 613 commandments of the Torah.

▲ Specifically: the faculties of ChaBaD in his soul are clothed in the comprehension of the Torah, which he comprehends in *Pardes*, to the extent of his mental capacity and the supernal root of his soul. And the *middot*, namely fear and love, together with their offshoots and ramifications, are clothed in the fulfilment of the commandments in deed and in word, namely, in the study of Torah which is “The equivalent of all the commandments.”⁶ For love is the root of all the 248 positive commands, all originating in it and having no true foundation without it, inasmuch as he who fulfils

הוא

them in truth, truly loves the name of G-d and desires to cleave to Him in truth; for one cannot truly cleave to Him except through the fulfilment of the 248 commandments which are the 248 “Organs of the King,”⁷ as it were, as is explained elsewhere;⁸ whilst fear is the root of the 365 prohibitive commands, fearing to rebel against the Supreme King of kings, the Holy One, blessed be He; or a still deeper fear than this—when he feels *ashamed* in the presence of the Divine greatness to rebel against His glory and do what is evil in His eyes, namely, any of the abominable things hated by G-d, which are the *kelipot* and *sitra achra*, which draw their nurture from man below and have their hold in him through the 365 prohibitive commands [that he violates].

●▲ Now these three “garments,” deriving from the Torah and its commandments, although they are called “garments” of the *nefesh*, *ruach* and *neshamah*, their quality, nevertheless, is infinitely higher and greater than that of the *nefesh*, *ruach* and *neshamah* themselves,⁹ as explained in the Zohar,¹⁰ because the Torah and the Holy One, blessed be He, are one. The meaning of this is that the Torah, which is the wisdom and will of the Holy One, blessed be He, and His glorious Essence are one, since He is both the Knower and the Knowledge,

10/08/2018

[1] Having outlined in ch. 3 the intrinsic faculties of the soul, the author goes on to explain how they express themselves through the three outer “garments,” or instruments. [2] All italics are the translator’s. [3] Note that “action” is put first. [4]

Literally meaning “orchard,” it is taken as an acrostic of the four Hebrew words, סוד, רדוש, רמז, פשט, meaning: plain sense, intimation, homiletical exposition and esoteric meaning, respectively, the four levels of Scriptural interpretation. [5] The physical organ-

ism of the human body consists of 248 members and 365 blood vessels, corresponding to the 248 positive and 365 prohibitive commands (Tanchuma ha-Kadum, Terzei; Makkot 24a). The soul, contains the spiritual counterparts of these 613 “organs.” (See ch.

● 27 Kislev

● 28 Kislev

▲ 29 Kislev *

▲ 30 Kislev

▲ 1 Teveth

13

*When Kislev has only 29 days, the portion for the 30th is said together with the 29th.

ליקוטי אמרים ח

פרק ד ועוד יש לכל נפש אלהית שלשה לבושים

שהם מחשבה דבור ומעשה של

תרי"ג מצות התורה שכשהאדם מקיים במעשה כל

מצות מעשיות ובדבור הוא עוסק בפירוש כל תרי"ג

מצות והלכותיהן ובמחשבה הוא משיג כל מה שאפשר

לו להשיג בפרד"ם התורה הרי כללות תרי"ג אברי נפשו

מלובשים בתרי"ג מצות התורה ובפרטות בה' הב"ד

שבנפשו מלובשות בהשגת התורה שהוא משיג בפרד"ם

כפי יכולת השגתו ושרש נפשו למעלה. והמדות שהן

יראה ואהבה וענפיהן ותולדותיהן מלובשות בקיום

המצות כמעשה ובדבור שהוא ת"ת שכנגד כולן כי

האהבה היא שרש כל רמ"ח מ"ע וממנה הן נמשכות

וכלעדה אין להן קיום אמיתי כי המקיימן באמת הוא

האוהב את שם ה' וחפץ לדבקה בו באמת ואי אפשר

לדבקה בו באמת כי אם בקיום רמ"ח פקודין שהם

רמ"ח אברין דמלכא כביכול כמ"ש במקום אחר והיראה

היא שרש לשם"ה לא תעשה כי ירא למחוד במלך

מלכי המלכים הקב"ה. או יראה פנימית מזו שמתבושש

מגדולתו למרות עיני כבודו ולעשות הרע בעיניו כל

תועבת ה' אשר שנא דם הקליפות וסטרא אחרא אשר

יניקתם מהאדם התחתון ואחיזתם בו הוא בשם"ה מצות

לא תעשה. והגה שלשה לבושים אלו מהתורה ומצותיה

אף שנקראים לבושים לנפש רוח ונשמה עם כל זה

גבהה וגדלה מעלתם לאין קץ וסוף על מעלת נפש רוח

ונשמה עצמן כמ"ש בזהר דאורייתא וקב"ה כולא חד

פי' דאורייתא היא חכמתו ורצונו של הקב"ה והקב"ה

בכבודו ובעצמו כולא חד כי הוא היודע והוא המדע

ט'

אוצר החכמה

10/08/2018 8:11

51, below.) [6] Mishnah, Peah 1:1. [7] Tikunei Zohar, Tikun 30. [8] Infra, ch. 23. [9] The soul itself, as the subject loving and fearing G-d, must remain apart from G-d; it is only through its "garments" that it attains

true identity with G-d, as further explained in ch. 35. [10] Part I, 24a; II, 60a. See beg. ch. 23 below.

and so on, as explained above in the name of Maimonides. And although the Holy One, blessed be He, is called *En Sof* ("Infinite"), and "His greatness can never be fathomed,"¹¹ and "No thought can apprehend Him at all,"¹² and so are also His will and His wisdom, as it is written: "There is no searching of His understanding,"¹³ and "Canst thou by searching find G-d?"¹⁴ and again: "For My thoughts are not your thoughts"¹⁵—nevertheless, it is in this connection that it has been said: "Where you find the greatness of the Holy One, blessed be He, there you also find His humility."¹⁶ For the Holy One, blessed be He, has compressed His will and wisdom within the 613 commandments of the Torah, and in their laws, as well as within the combination of the letters of the Torah, the books of the Prophets and the Hagiographa, and in the exposition thereof which are to be found in the *Agadot* and *Midrashim* of our Rabbis of blessed memory. All this in order that each *neshamah*, or *ruach* and *nefesh* in the human body should be able to comprehend them through its faculty of understanding, and to fulfil them, as far as they can be fulfilled, in act, speech and thought, thereby clothing itself with all its ten faculties in these three garments.

▲ Therefore has the Torah been compared to water,¹⁷ for just as water descends from a higher to a lower level, so has the Torah descended from its place of glory, which is His blessed will and wisdom; [for] the Torah and the Holy One, blessed be He, are one and the same and no thought can apprehend Him at all. Thence [the Torah] has progressively descended through hidden stages, stage after stage, with the descent of the worlds, until it clothed itself in corporeal substances and in things of this world, comprising almost all of the commandments of the Torah, their laws, and in the combinations of material letters, written with ink in a book, namely, the 24 volumes of the Torah, Prophets and Hagiographa; all this in order that every thought should be able to apprehend them, and even the faculties of speech and action, which are on a lower level than thought, should be able to apprehend them and be clothed in them.

● Thus, since the Torah and its commandments "clothe" all ten faculties of the soul with all its 613 organs from head to foot, it [the soul] is altogether truly bound up in the Bundle of Life with G-d,¹⁸ and the very light of G-d envelops and clothes it from head to foot, as it is written, "G-d is my Rock, I will take refuge in Him,"¹⁹

י"ו/08/2018חנ"א

[11] Ps. 145:3. [12] Introduction to Tikunei Zohar 17a. [13] Isa. 40:28. [14] Job 11:7. [15] Isa. 55:8. [16] Megillah 31a. This is interpreted to mean that G-d combines the powers of expansion ("greatness") and contraction ("humility"), which come into play in the process of Tzimtzum, Cf. Zohar I, 140a; II, 99a; III, 58a, 159a. [17] Bava Kama 17a. [18] I Sam. 25:29. [19] Ps. 18:3.

● 29 Kislev *

▲ 2 Teveth

*When Kislev has only 29 days, the portion for the 30th is said together with the 29th.

ליקוטי אמרים

וכו' כמ"ש לעיל בשם הרמב"ם. ואף דהקב"ה נקרא אין סוף ולגדולתו אין חקר ולית מחשבה תפיסא ביה כלל וכן ברצונו וחכמתו כדכתיב אין חקר לתבונתו וכתי' החקר אלוה תמצא וכתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם הגה על זה אמרו במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותותו וצמצום הקב"ה רצונו וחכמתו בתרי"ג מצות התורה ובהלכותיהן ובצדופי אותיות תנ"ך ודרשותיהן שבאגדות ומדרשי חכמינו ז"ל בכדי שכל הנשמה או רוח ונפש שבגוף האדם תוכל להשיג בדעתה ולקיימן כל מה שאפשר לקיים מהן במעשה דבור ומחשבה וע"י זה תתלבש בכל עשר בחינותיה בשלשה לבושים אלו. ולכן נמשלה התורה למים מה מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך כך התורה ירדה ממקום כבוד שהיא רצונו וחכמתו יתברך ואורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד ולית מחשבה תפיסא ביה כלל. ומשם נסעה וירדה בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה בהשתלשלות העולמות עד שנתלבשה בדברים גשמיים וענייני עולם הזה שהן רוב מצות התורה ככולם והלכותיהן ובצדופי אותיות גשמיות בדיו על הספר עשרים וארבעה ספרים שבתורה נביאים וכתובים כדי שתהא כל מחשבה תפיסא בהן ואפי' בחי' דבור ומעשה שלמטה ממדרגת מחשבה תפיסא בהן ומתלבשת בהן ומאחר שדתורה ומצותיה מלבישים כל עשר בחי' הנפש וכל תרי"ג אבריה מראשה ועד רגלה הרי כולה צחה בצרור החיים את ה' ממש ואור ה' ממש מקיפה ומלבישה מראשה ועד רגלה כמ"ש צורי אחסה בו

אוצר החכמה

וכתיב

אהח8/2018/10

and it is also written, "With favour (*ratzon*—will) wilt Thou compass him as with a shield,"²⁰ that is to say, with His blessed will and wisdom which are clothed in His Torah and its commandments.

▲ Hence it has been said: "Better is one hour of repentance and good deeds in this world than the whole life of the world to come."²¹ For, the world to come is that state where one enjoys the effulgence of the Divine Presence,²² which is the pleasure of comprehension, yet no created being—even celestial—can comprehend more than some reflection of the Divine Light; that is why the reference is to "Effulgence of the Divine Presence" (*Ziv ha-Shechinah*).²³ But as for the essence of the Holy One, blessed be He, no thought can apprehend Him at all, except when it apprehends, and is clothed in, the Torah and its *Mitzvot*; only then does it truly apprehend, and is clothed in, the Holy One, blessed be He, inasmuch as the Torah and the Holy One, blessed be He, are one and the same. For although the Torah has been clothed in lower material things, it is by way of illustration, like embracing the king. There is no difference, in regard to the degree of closeness and attachment to the king, whether while embracing the king, the latter is then wearing one robe or several robes, so long as the royal person is in them. Likewise,

10/08/2018nna

when the king, for his part, embraces one with his arm, even though it is dressed in his robes; as it is written, "And His right hand embraces me,"²⁴ which refers to the Torah which was given by G-d's right hand,²⁵ which is the quality of *chesed* and water.²⁶

●▲ Chapter 5

Let us explain further and fully elucidate the expression *tefisa* (apprehension) in the words of Elijah, "No thought can apprehend Thee."¹

Now, when an intellect conceives and comprehends a concept with its intellectual faculties, this intellect grasps the concept and encompasses it. This concept is [in turn] grasped, enveloped and enclothed within that intellect which conceived and comprehended it.

The mind, for its part, is also clothed in the concept at the time it comprehends and grasps it with the intellect.² For example, when a person understands and comprehends, fully and clearly, any *halachah* (law) in the Mishnah or Gemara, his intellect grasps and encompasses it and, at the same time, is clothed in it. Consequently, as the particular *halachah* is

אוצר החכמה

[20] Ps. 5:13. [21] Avot 4:17. [22] Berachot 16b. [23] I.e. the "glow" of the Shechinah, not the Shechinah itself. Note the author's interpretation of *ויר* in this context as a remote gleam, a mere reflection. [24] Song of Songs, 8:3. [25] Deut.

33:2. [26] In Kabbalah, the "right" hand or side is the side of benevolence. *Chesed* and *water* are synonymous of Divine benevolence. See note 10, ch. 3.

Chapter 5

[1] Introduction to Tikunei Zohar

17a. [2] This point is demonstrated by the fact that when the mind is pre-occupied with one thing, it cannot at the same time engage in another.

ליקוטי אמרים

ט

זכתיב כצנה רצון תעטרני שהוא רצוני וחכמתו יתברך המלוכשים בתורתו ומצותיה. ולכן אמרו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חי עולם הבא כי עולם הבא הוא שנהנין מזיו השכינה שהוא תענוג ההשגה ואי אפשר לשום נברא אפי' מהעליונים להשיג כי אם איזו הארה מאור ה' ולכן נקרא בשם זיו השכינה אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה כלל כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורה ומצותיה אזי היא תפיסא בהן*) ומתלבשת בהקב"ה ממש דאורייתא וקב"ה כולא חד. ואף שהתורה נתלבשה בדברים תחתונים גשמיים הרי זה כמחבק את המלך ד"מ שאין הפרש במעלת התקרבותו ודכיקותו במלך בין מחבקו כשהוא לבוש לבוש אחד בין שהוא לבוש כמה לבושים מאחד שגוף המלך בתוכם. וכן אם המלך מחבקו בזרועו גם שהיא מלוכשת תוך מלבושיו כמ"ש וימינו תחבקני שהיא התורה שנתנה מימין שהיא בחי' חסד ומים:

פרקה ולתוספת ביאר באר היטב לשון תפיסא שאמר אליהו לית מחשבה תפיסא בך כו'. הגה כל שכל כשמשכיל ומשיג בשכלו איזה מושכל הרי השכל תופס את המושכל ומקיפו בשכלו והמושכל נתפס ומקף ומלוכש בתוך השכל שהשיגו והשכילו וגם השכל מלוכש במושכל בשעה שמשגיגו ותופסו בשכלו ד"מ כשאדם מבין ומשיג איזו הלכה במשנה או בגמרא לאשורה על בודיה הרי שכלו תופס ומקף אותה וגם שכלו מלוכש בה באותה שעה. והגה הלכה זו היא

חכמתו

*) בכ"י ליתא תיבת בהן.

10/08/2018

אוצר החכמה

the wisdom and will of G-d, for it was His will that when, for example, Reuben pleads in one way and Simeon in another, the verdict as between them shall be thus and thus; and even should such a litigation never have occurred, nor would it ever present itself for judgment in connection with such disputes and claims, nevertheless, since it has been the will and wisdom of the Holy One, blessed be He, that in the event of a person pleading this way and the other [litigant] pleading that way, the verdict shall be such and such—now therefore, when a person knows and comprehends with his intellect such a verdict in accordance with the law as it is set out in the *Mishnah*, *Gemara*, or *Posekim* (Codes), he has thus comprehended, grasped and encompassed with his intellect the will and wisdom of the Holy One, blessed be He, Whom no thought can grasp, nor His will and wisdom, except when they are clothed in the laws that have been set out for us. [Simultaneously] the intellect is also clothed in them [the Divine will and wisdom].

This is a wonderful union, like which there is none other, and which has no parallel anywhere in the material world, whereby complete oneness and unity, from every side and angle, could be attained.

● Hence the special superiority, infinitely great and wonderful, that is in the commandment of knowing the Torah and comprehending it, over all the commandments involving action, and even those relating to speech, and even the commandment to study the Torah,³ which is fulfilled through speech. For, through all the commandments involving speech or action, the Holy One, blessed be He, clothes the soul and envelops it from head to foot with the Divine light. However, with regard to knowledge of the Torah, apart from the fact that the intellect is clothed in Divine wisdom, this Divine wisdom is also contained in it, to the extent that his intellect comprehends, grasps and encompasses, as much as it is able so to do, of the knowledge of the Torah, every man according to his intellect, his knowledgeable capacity, and his comprehension in *Pardes*.^{10/08/2018החמא}

Since, in the case of knowledge of the Torah, the Torah is clothed in the soul and intellect of a person, and is absorbed in them, it is called “bread” and “food” of the soul. For just as physical bread nourishes the body as it is absorbed internally, in his very inner self, where it is transformed into blood and flesh of his flesh, whereby he lives and exists—so, too, it is with the knowledge of

10/08/2018החמא

[3] As distinct from knowledge of the Torah. [4] See note 4, ch. 4.

ליקוטי אמרים

חכמתו ורצונו של הקב"ה שעלה ברצונו שכשימעון ראובן כך וכך דרך משל ושמעון כך וכך יהיה הפסק ביניהם כך וכך ואף אם לא היה ולא יהיה הדבר הזה לעולם לבא למשפט על טענות ותביעות אלו מכל מקום מאחר שכך עלה ברצונו וחכמתו של הקב"ה שאם יטעון זה כך וזה כך יהיה הפסק כך הרי כשאדם יודע ומשיג בשכלו פסק זה כהלכה הערוכה במשנה או גמרא או פוסקים הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה דלית מחשבה תפיסא ביה ולא ברצונו וחכמתו כי אם בהתלבשותם בהלכות הערוכות לפנינו וגם שכלו מלוכש בהם והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות להיות לאחרים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה. וזאת מעלה יתרה גדולה ונפלאה לאין קץ אשר במצות ידיעת התורה והשגתה על כל המצות מעשיות ואפי' על מצות התלויות בדבור ואפי' על מצות תלמוד תורה שבדבור כי ע"י כל המצות שבדבור ומעשה הקב"ה מלביש את הנפש ומקיפה אור ה' מראשה ועד רגלה. ובידיעת התורה מלבד שהשכל מלוכש בחכמת ה' הנה גם חכמת ה' בקרבו מה שהשכל משיג ותופס ומקיף בשכלו מה שאפשר לו לתפוס ולהשיג מידיעת התורה איש כפי שכלו וכח ידיעתו והשגתו בפרד"ם. ולפי שבידיעת התורה התורה מלוכשת בנפש האדם ושכלו ומקפת בתוכם לכן נקראת בשם לחם ומזון הנפש כי כמו שהלחם הגשמי זן את הגוף כשמבניסו בתוכו וקרבו ממש ונהפך שם להיות דם ובשר כבשרו ואזי יחיה ויתקיים כך בידיעת התורה

אוצר החכמה

10/08/2018

the Torah and its comprehension by the soul of the person who studies it well, with a concentration of his intellect, until the Torah is absorbed by his intellect and is united with it and they become one. This becomes nourishment for the soul, and its inner life from the Giver of life, the blessed *En Sof*, Who is clothed in His wisdom and in His Torah that are [absorbed] in it [the soul].

This is the meaning of the verse, "Yea, Thy Torah is within my inward parts."⁵

It is also stated in *Etz Chayim*, Portal 44, ch. 3, that the "garments" of the soul in the *Gan Eden* (Paradise) are the commandments while the Torah is the "food" for the souls which, during life on earth, had occupied themselves in the study of the Torah for its own sake. It is [similarly] written in the *Zohar*.⁶ As for the meaning of "For its own sake,"⁷ it is [study with the intent] to attach one's soul to G-d through the comprehension of the Torah, each one according to his intellect, as explained in *Peri Etz Chayim*.

(The "food" [of the soul] is in the nature of Inner Light; while the "garments" are in the nature of Encompassing Light. Therefore our Rabbis, of blessed memory, have said, "The study of the Torah equals all the commandments."⁸ For the commandments are but "garments" whereas the Torah is both "food" as well as "garment"⁹ for the rational soul, in which a person is clothed during learning and con-

centration. All the more so when a person also articulates, by word of mouth; for the breath emitted in speaking [the words of the Torah] becomes something in the nature of an Encompassing Light, as is explained in *Peri Etz Chayim*.)

●▲ Chapter 6

"The Almighty has created one thing opposite the other."¹

Just as the divine soul consists of ten holy *Sefirot* and is clothed in three holy garments,² so does the soul which is derived from the *sitra achra* of the *kelipat nogah*, which is clothed in man's blood, consist of ten "crowns of impurity."³ These are the seven evil *middot* which stem from the four evil elements mentioned above,⁴ and the intellect begetting them which is subdivided into three, viz., wisdom, understanding and knowledge, the source of the *middot*.⁵ For the *middot* are according to the quality of the intellect. Hence a child desires and loves petty things of inferior worth, for his intellect is too immature and deficient to appreciate things that are much more precious. Likewise is he provoked to anger and vexation over trivial things; so, too, with boasting and other *middot*.

Now these ten unclean categories, when a person meditates in them or

ליקוטים

אוצר החכמה

[5] Ps. 40:9. [6] II, p. 210a ff. [7] Cf. Tanya, chs. 39, 40 and 41, for a further elaboration. We have here a departure from the conventional concepts of *lishemah* and *shelo lishemah*. [8] Mishnah, Peah 1:1. [9] The "food" would correspond to the

knowledge absorbed and "digested"; the "garment"—to that knowledge which is not thoroughly assimilated and remains external, as it were, yet retaining the quality of the Divine precept, like all other religious acts which are conceived as "garments" of

the soul.

Chapter 6

[1] Eccl. 7:14. In general, things in the realm of holiness have their opposite in the realm of the profane, or "the other side" (*sitra achra*).

ליקוטי אמרים

התורה והשגתה בנפש האדם שלומדה הישב בעיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו והיו לאחדים נעשה מזון לנפש וחיים בקרבה מחיי החיים אין סוף בחך הוא המלושב בחכמתו ותורתו שבקרבה וז"ש ותורתך בתוך מעי וכמ"ש בע"ח שער מ"ד פ"ג שלבושי הנשמות בגן עדן הן המצות והתורה היא המזון לנשמות שעסקן בעולם הזה בתורה לשמה וכמ"ש בזהר ויקהל דף ר"י ולשמה היינו כדי לקשר נפשו לה' ע"י השגת התורה איש כפי שכלו כמ"ש בפרע"ח [והמזון היא בחי' אור פנימי והלבושים בחי' מקיפים ולכן אמר רז"ל שתלמוד תורה שקול כנגד כל המצות לפי שהמצות הן לבושים לבד והתורה היא מזון וגם לבוש לנפש המשכלת שמתלבש בה בעיונה ולימודה וכל שכן כשמוציא בפיו בדבור ^{לדבר} שהבל הדבור נעשה בחי' אור מקיף כמ"ש בפרע"ח]:

פרק ו והנה זה לעומת זה עשה אלהים כי כמו שנפש האלהית כלולה מעשר ספירות קדושות ומתלבשת בשלשה לבושים קדושים כך הנפש דסטרא אחרא מקליפות נונה המלוכשת בדם האדם כלולה מעשר כתרין דמסאבותא שהן שבע מדות רעות הבאות מארבע יסודות רעים הג"ל ושכל המולידן הנחלק לשלש שהן חכמה בינה ודעת מקור המדות כי המדות הן לפי ערך השכל כי הקמן חושק ואוהב דברים קטנים פחותי הערך לפי ששכלו קטן וקצר להשיג דברים יקרים יותר מדם. וכן מתכעס ומתקצף מדברים קטנים וכן בהתפארות ושאר מדות ועשר בחי' אלו הממאות כשאדם מחשב בהן או מדבר

10/08/2018hhn

Similarly, everything in the physical world has its spiritual counterpart from which it derives its existence and vitality—a popular concept in Chabad, as in Kabbalah generally. Cf. Zohar III, 47b. [2] Thought, speech and

deed. [3] Cf. Zohar III, 41a; 70a. [4] End of ch. 1. [5] Here, unlike ch. 3, the middot precede sechel to indicate the secondary role of the intellect in the animal soul, where passion predominates.

speaks them, or acts by them, his thought—which is in his brain; and his speech—which is in his mouth; and the power of action—which is in his hands, together with his other limbs—all these are called the “impure garments” of these ten unclean categories wherein the latter are clothed at the time of the action, speech or thought. It is these that constitute all the deeds that are done under the sun, which are all “vanity and striving after the wind,”⁶ as interpreted in the *Zohar, Beshallah*,⁷ in the sense of a “ruination of the spirit. . . .”⁸

▲ So, too, are all utterances and thoughts which are not directed towards G-d and His will and service. For this is the meaning of *sitra achra*—“the other side,” i.e. not the side of holiness. For the holy side is nothing but the indwelling and extension of the holiness of the Holy One, blessed be He, and He dwells only on such a thing that abnegates itself completely to Him, either actually, as in the case of the angels above, or potentially, as in the case of every Jew down below, having the capacity to abnegate himself completely to the Holy One, blessed be He, through martyrdom for the sanctification of G-d.

אוצר החכמה

That is why our Sages have said that “Even when a single individual sits and engages in the Torah the *Shechinah* rests on him;”⁹ and “On each [gathering of] ten Jews the *Shechinah* rests”¹⁰ always.

● However, that which does not surrender itself to G-d, but is a separate thing by itself, does not receive its vitality from the holiness of the Holy One, blessed be He, that is, from the very inner essence and substance of the holiness itself, but from “behind its back,” as it were,¹¹ descending degree by degree, through myriads of degrees with the lowering of the worlds, by way of cause and effect, and innumerable contractions,¹² until the Light and Life is so diminished through repeated diminutions, that it can be compressed and incorporated, in a state of exile as it were, within that separated thing, giving it vitality and existence *ex nihilo*, so that it does not revert to nothingness and non-existence as it was before it was created.¹³

▲ Consequently, this world, with all its contents, is called the world of *kelipot* and *sitra achra*. Therefore all mundane affairs are severe and evil,¹⁴ and wicked men prevail,

10708/2018הח

[6] Eccl. 1:14. [7] II, p. 59a.

[8] A reinterpretation of רעות רוח.

[9] Avot 3:6. [10] Sanhedrin 39a.

[11] Cf. note 25, ch. 2. [12] Cf. ch.

48; Igeret ha-Kodesh, ch. 20.

[13] Evil is thus conceived as a creation

ex nihilo, like everything else, except

that it was not created for its own sake;

hence it is merely tolerated. The

monistic aspect of creation, despite the

apparent dualism in the world, is thus

emphasised, particularly in ch. 24,

below. [14] Cf. ch. 24.

ליקוטי אמרים

מדבר או עושה הרי מחשבתו שבמחוזו ודבורו שנפיו
 וכח המעשיי שבידיו ושאר איבריו נקראים לבושי
 מסאבו לעשר בחי' אלו הטמאות שמתלבשות בהן
 בשעת מעשה או דבור או מחשבה והן הם כל
 המעשים אשר נעשים תחת השמש אשר הכל הכל
 ורעות רוח וכמ"ש בזהר בשלח שהן תבירו הרוחא
 כו' וכן כל הדבורים וכל המחשבות אשר לא לה' המה
 ולרצונו ולעבודתו שזהו פי' לשון סטרא אחרא פי' צד
 אחר שאינו צד הקדושה וצד הקדושה אינו אלא השראת
 והמשכה מקדושתו של הקב"ה ואין הקב"ה שורה
 אלא על דבר שבטל אצלו יתב' בין בפועל ממש
 כמלאכים עליונים בין בכח ככל איש ישראל למטה
 שבכחו להיות בטל ממש לגבי הקב"ה במסירת נפשו
 על קדושת ה'. ולכן אמרו רז"ל שאפי' אחד שיושב
 ועוסק בתורה שכינה שרויה כו' וכל בי עשרה
 שכינתא שדיא לעולם אבל כל מה שאינו בטל אצלו
 ית' אלא הוא דבר נפרד בפני עצמו אינו מקבל חיות
 מקדושתו של הקב"ה מבחי' פנימית הקדושה ומהותה
 ועצמותה בכבודה ובעצמה אלא מבחי' אחוריים
 שזורדים ממדרגה למדרגה רבבות מדרגות בהשתלשלות
 העולמות דרך עלה ועלול וצמצומים רבים עד שנתמעט
 כל כך האור והחיות מיעוט אחר מיעוט עד שיכול
 להתצמצם ולהתלבש בבחי' גלות תוך אותו דבר
 הנפרד להחיותו ולקיימו מאין ליש שלא יחזור
 להיות אין ואפס כבתחלה מקודם שנברא ולכן
 נקרא עולם הזה ומלואו עולם הקליפות וסטרא אחרא
 ולכן כל מעשה עוה"ז קשים ורעים ותרשעים גוברים

בו

אוצר החכמה

10/08/2018

as explained in *Etz Chayim*, Portal 42, end of ch. 4.

Note: To be sure, there are contained in it [this world] the ten sefirot [of the world] of Asiyah (Action) of the side of holiness, as is written in *Etz Chayim*, Portal 43, and within these ten sefirot of Asiyah are the ten sefirot of Yetzirah (Formation), and in them the ten sefirot of Beriah (Creation), and in them the ten sefirot of Atzilut (Emanation), in which abides the light of the blessed En Sof. Thus the light of the blessed En Sof pervades this lower world through being clothed in the ten sefirot of the Four Worlds, namely those of Atzilut, Beriah, Yetzirah and Asiyah, as explained in *Etz Chayim*, Portal 47, ch. 2, and in *Sefer ha-Gilgulim*, ch. 20.

However, the *kelipot* are subdivided into two grades, one lower than the other. The lower grade consists of the three *kelipot* which are altogether unclean and evil, containing no good whatever. In the "chariot" of [the prophet] Ezekiel they are called "whirlwind," "great cloud." . . .¹⁵ From them flow and derive the souls of all the nations of the world, and the existence of their bodies, and also the souls of all living creatures that are unclean and unfit for consumption,¹⁶ and the existence of their bodies, as well as the existence and vitality of all forbidden food in the vegetable kingdom, such as *orlah*¹⁷ and "Mixed seeds in the vineyard, . . ."¹⁸ as explained in *Etz Chayim*, Portal 49, ch. 6, as also the

existence and vitality of all actions, utterances, and thoughts pertaining to the 365 prohibitions and their offshoots, as is explained *ibid.*, at the end of ch. 5.

●▲ Chapter 7

On the other hand,¹ the vitalising animal soul in the Jew, that which is derived from the aspect of the *kelipah*, which is clothed in the human blood, as stated above,² and the "souls"³ of the animals, beasts, birds and fishes that are clean and fit for [Jewish] consumption, as also the existence and vitality of the entire inanimate and entire vegetable world which are permissible for consumption, as well as the existence and vitality of every act, utterance and thought in mundane matters that contain no forbidden aspect—being neither root nor branch of the 365 prohibitive precepts and their offshoots, either on the explicit authority of the Torah, or by Rabbinic enactment—yet are not performed for the sake of Heaven but only by the will, desire and lust of the body; and even where it is a need of the body, or its very preservation and life, but his intention is not for the sake of Heaven, that is, to serve G-d thereby

לדבר הטהור

[15] Ezek. 1:4. [16] Lev. 11; Deut. 14. [17] First three years' harvest of fruit of a tree. Cf. Lev. 19:23. [18] Deut. 22:9.

Chapter 7

[1] The author continues to expound

the doctrine of the *kelipot*, and his definitions of good and evil, distinguishing an intermediate category. [2] Ch. 1. [3] The quotes are the translator's. According to Lurianic doctrine all things, including inanimate objects, possess a "soul," which is the creative

and preserving force of the Creator, the thing's reality. This doctrine was adopted and expounded by the Ba'al Shem Tov and Rabbi Schneur Zalman. Cf. Sha'ar ha-Yichud v'eha-Emunah, ch. 1 ff.

ליקוטי אמרים

יו
בו כמ"ש בע"ח שער מ"ב סוף פ"ד* אלא שהקליפות

הגדה

עם היות בתוכו עשר ספי' דעשיה דקדושה וכמ"ש בע"ח שער ס"ג ובתוך עשר ספי' דעשיה אלו הן עשר ספי' דיצירה ובתוכן עשר ספי' דבריאה ובתוכן עשר ספי' דאצילות שבתוכן אור א"ס ב"ה ונמצא אור א"ס ב"ה מלא כל הארץ הלזו התחתונה על ידי התלבשותו בעשר ספי' דארבע עולמות אבי"ע כמ"ש בע"ח שער מ"ז פ"ב וכספר גלגולים פרק כ' :

הן נחלקות לשתי מדרגות זו למטה מזו המדרגה התחתונה היא שלש קליפי' הממאות ורעות לגמרי ואין בהם טוב כלל ונקראו במרכבת יחזקאל רוח סערה וענן גדול וגו' ומהן נשפעות ונמשכות נפשות כל אומות עובדי גלולים וקיום גופם ונפשות כל בעלי חיים הטמאים ואסורים באכילה

וקיום גופם וקיום וחיות כל מאכלות אסורות מהצומח כמו ערלה וכלאי הכרם כו' וכמ"ש בע"ח שער מ"ט פ"ז וכן קיום וחיות כל המעשה דבור ומחשבה של כל שם"ה לא תעשה וענפיהן כמ"ש שם סוף פ"ה :

פרק ז אך נפש החינית הבהמית שבישראל שמצד הקליפה המלוכשת בדם האדם כנ"ל ונפשות בהמות וחיות ועופות ודגים טהורים ומותרים באכילה וקיום וחיות כל הדומם וכל הצומח המותר באכילה וכן קיום וחיות כל המעשה דבור ומחשבה בענייני עוה"ז שאין בהם צד איסור לא שרש ולא ענף משם"ה מצות לא תעשה וענפיהן דאורייתא ודרבנן רק שאינן לשם שמים אלא רצון הגוף וחפצו ותאוותו ואפי' הוא צורך הגוף וקיומו וחיותו ממש אלא שכונתו אינה לשם שמים כדי לעבוד את ה' בגופו לא עדיפי

אוצר החכמה!

—all these acts, utterances and thoughts are no better than the vitalising animal soul itself; and everything in this totality of things flows and is drawn from the second gradation [to be found] in the *kelipot* and *sitra achra*, namely, a fourth *kelipah*, called *kelipat nogah*. For in this world, called the “World of *Asiyah* (Action),”⁴ most, indeed almost all, of it [the *kelipat nogah*] is bad, and only a little good has been intermingled within it (from which come the good qualities contained in the animal soul of the Jew, as is explained above.⁵)

This [*kelipat nogah*] is an intermediate category between the three completely unclean *kelipot* and the category and order of Holiness. Hence it is sometimes absorbed within the three unclean *kelipot* (as is explained in *Etz Chayim*, Portal 49, beginning of ch. 4, on the authority of the *Zohar*), and sometimes it is absorbed and elevated to the category and level of Holiness, as when the good that is intermingled in it is extracted from the bad, and prevails and ascends until it is absorbed in Holiness. Such is the case, for example, of he who eats fat beef and drinks spiced wine in order to broaden his mind for the service of G-d and His Torah; as

אוצר החכמה

[10/08/2018]

Ravah said: “Wine and fragrance [make a man’s mind more receptive],”⁶ or in order to fulfil the command concerning enjoyment of the Sabbath and Festivals.⁷ In such a case the vitality of the meat and wine, originating in the *kelipat nogah*, is distilled and ascends to G-d like a burnt offering and sacrifice.

So, too, when a man utters a pleasantry in order to sharpen his wit and rejoice his heart in G-d, in His Torah and service, which should be practised joyfully, as Ravah was wont to do with his pupils, prefacing his discourse with some witty remark, to enliven the students thereby.⁸

●▲ On the other hand, he who belongs to those who gluttonously guzzle meat and quaff wine in order to satisfy their bodily appetites and animal nature, derived from the so-called element of water of the four evil elements contained therein, from which comes the vice of lust—in such case the energy of the meat and wine consumed by him is degraded and absorbed temporarily in the utter evil of the three unclean *kelipot*, and his body temporarily becomes a garment and vehicle for them, until the person repents and returns to the service of G-d and His Torah. For, inasmuch

[4] See Glossary and Notes. [5] Ch.

1. [6] Yoma 76b. [7] Maimonides, Code, Hilchot Shabbat 30:7; Hilchot Yom Tov 6:16. Rabbi Schneur Zalman, Shulchan Aruch, 242:1; 529:1, 3. [8] Pesachim 117a.

ליקוטי אמרים

עדיפי מעשה דבור ומחשבות אלו מנפש החיונית
 הבהמית בעצמה והכל כאשר לכל נשפע ונמשך
 ממדרגה השנית שבקליפות וסמרא אחרא שהיא קליפה
 רביעית הנקראת קליפת נוגה שבעולם הזה הנקרא
 עולם העשיה חבו ככולו רע רק מעט טוב מעורב
 בתוכה [שממנה באות מדות טובות שבנפש הבהמית
 שבישראל במ"ש לעיל] והיא בחי' סמוצעת בין שלש
 קליפות הטמאות לגמרי ובין בחי' ומדרגת הקדושה
 ולכן פעמים שהיא נכללת בשלש קליפות הטמאות
 [במ"ש בע"ח שער מ"ט ריש פ"ד בשם הזהר] ופעמים
 שהיא נכללת ועולה בבחי' ומדרגת הקדושה דהיינו
 כשהטוב המעורב בה נתברר מהרע וגובר ועולה
 ונכלל בקדושה כגון ד"מ האוכל בשרא שמינא דתורא
 ושותה יין מבושם להרחיב דעתו לה' ולתורתו כדאמר
 רבא חמרא וריחא בו' או בשביל כדי לקיים מצות ענג
 שבת וי"ט אזי נתברר חיות הבשר והיין שהיה נשפע
 מקליפת נוגה ועולה לה' כעולה וכקרבן. וכן האומר
 מילתא דבריחותא לפקח דעתו ולשמח לבו לה'
 ולתורתו ועבודתו שצריכים להיות בשמחה וכמו
 שעשה רבא לתלמידיו שאמר לפניהם מילתא
 דבריחותא תחלה וברחי רבנן. אך מי שהוא בזוללי
 בשר וסובאי יין למלאת תאות גופו ונפשו הבהמית
 שהוא בחי' יסוד המים מארבע יסודות הרעים שבה
 שממנו מדת התאוה הנה ע"י זה יורד חיות הבשר והיין
 שבקרבו ונכלל לפי שעה ברע גמור שבשלש קליפות
 הטמאות וגופו נעשה להן לבוש ומרכבה לפי שעה עד
 אשר ישוב האדם ויחזור לעבודת ה' ולתורתו כי לפי

שהיה
 אוצר החכמה

10/08/2018

as the meat and wine were *kasher*, they have the power to revert and ascend with him when he returns to the service of G-d. This is implied in the terms "permissibility" and "permitted" (*mutar*),⁹ that is to say, that which is not tied and bound by the power of the "extraneous forces"¹⁰ preventing it from returning and ascending to G-d. Nevertheless, a trace [of the evil] remains in the body. Therefore the body must undergo the "Purgatory of the grave," as will be explained later.¹¹

So, too, with regard to the vitality of the drops of semen emitted from the body with animal lust, by him who has not conducted himself in a saintly manner during intimacy with his wife in her state of purity.¹²

Such is not the case, however, with forbidden foods and coition, which derive from the three *kelipot* that are entirely unclean. These are tied and bound by the Extraneous Forces for ever, and are not released until the day comes when death will be swallowed up for ever, as is written: "And I will cause the unclean spirit to pass from the land;"¹³ or until the sinner repents to such an extent that his premeditated sins become transmuted into veritable merits, which is achieved through "repentance out of love," coming from the depths of the heart, with great love and fervour, and from a soul passionately desiring to cleave to the blessed G-d, and thirsting for G-d like a parched desert soil. For inasmuch as his soul had been in a

barren wilderness, and in the shadow of death, which is the *sitra achra*, and infinitely removed from the light of the Divine Countenance, his soul now thirsts [for G-d] even more than the souls of the righteous, as our Sages say: "In the place where penitents stand, not even the perfectly righteous can stand."¹⁴ It is concerning the repentance out of such great love that they have said: "The penitent's premeditated sins become, in his case, like virtues,"¹⁵ since thereby he has attained to this great love.¹⁶

However, repentance that does not come from such love, even though it be true repentance, and G-d will pardon him, nevertheless his sins are not transformed into merits, and they are not completely released from the *kelipah*, until the end of time, when death will be swallowed up for ever.

●▲ Yet the vitality which is in the drops of semen that issue wastefully, even though it has been degraded and incorporated in the three unclean *kelipot*, nevertheless it can ascend from there by means of true repentance and intense *kavanah*¹⁷ during the recital of the *Shema* at bedtime, as is known from our master, Rabbi Isaac Luria, of blessed memory, and is implied in the Talmudic saying: "He who recites the *Shema* at bedtime is as if he held a double-edged sword, . . ." ¹⁸ wherewith to slay the bodies of the Extraneous Forces that have become garments

אוצר החכמה

10/08/2018

[9] The Hebrew term *מותר* literally means "released." [10] Another term for *kelipot* and *sitra achra*. [11] Ch. 8. [12] The entire sentence does not appear in our published text, but has been inserted here from a reliable manuscript in the Schneersohn

Library. It has also been incorporated into the Yiddish edition of the Tanya, published by the Kehot Publication Society (Brooklyn, N.Y., 1956). [13] Zechariah 13: 2. [14] Berachot 34b. [15] Rosh Hashanah 29a. [16] This religious experience is

unknown to the perfect tzaddik who never sinned, and consequently has never experienced the remorse and yearning of a repentant soul. This does not mean, however, that the tzaddik cannot experience any kind of *teshuvah*, for in a broader and truer sense

ליקוטי אמרים יב

שהיה בשר היתר ויין בשר לכך יכולים לחזור ולעלות
עמו בשובנו לעבודת ה' שזהו לשון היתר ומותר כלומר
שאנו קשור ואסור בידי החיצונים שלא יוכל לחזור
ולעלות לה' רק שהרשימו ממנו נשאר בגוף ועל כן
צריך הגוף לחיבוט הקבר כמ"ש לקמן מה שאין כן
במאכלות אסורות וביאות אסורות שהן משלש קליפות
הטמאות לגמרי הם אסורים וקשורים בידי החיצונים
לעולם ואין עולים משם עד כי יבא יומם ויבולע המות
לנצח כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ או עד
שיעשה תשובה גדולה כל כך שזדונות נעשו לו כזכיות
ממש שהיא תשובה מאהבה מעומקא דלבא כאהבה
רבה וחשיקה ונפש שוקקה לדבקה בו ית' וצמאה נפשו
לה' כארץ עיפה וציה להיות כי עד הנה היתה נפשו
בארץ ציה וצלמות היא הסמרא אחרא ורחוקה מאור
פני ה' בתכלית ולזאת צמאה נפשו ביתר עז מצמאון
נפשות הצדיקים כמאמרם ז"ל במקום שבעלי תשובה
עומדים כו' ועל תשובה מאהבה רבה זו אמרו שזדונות
נעשו לו כזכיות הואיל ועל ידי זה בא לאהבה רבה זו
אבל תשובה שלא מאהבה זו אף שהיא תשובה
נכונה וה' יסלח לו מכל מקום לא נעשו לו כזכיות ואין
עולים מהקליפה לגמרי עד עת קץ שיבולע המות
לנצח. אך תחיות שבטפות זרע שיצאו ממנו לבטלה
אף שיודדה ונכללה בשלש קליפות הטמאות הרי זו עולה
משם בתשובה נכונה ובכונה עצומה בקריאת שמע
שעל המטה כגורע מהאר"י ז"ל ומרומו בגמרא כל
הקורא קריאת שמע על מנתו כאלו אוחז חרב של
שתי פיות כו' להרוג גופות החיצונים שנעשו לבוש
לחיות

אוצר החכמה

10/08/2018nna

(and as the Hebrew term indicates) it means "return" to the Source, which is of infinite scope. (Cf. Likutei Torah, beg. Haazinu.) [17] "Intention," i.e. concentration and devotion in prayer, study or the performance

of a ritual precept. Cf. infra., chs. 38, 40, and 41 for an elaboration of the term. [18] Berachot 5a.

for the vitality which is in the drops [of semen], so that this vitality may ascend, as is known to those who are familiar with the Esoteric Wisdom. Therefore the sin of wasteful emission of semen is not mentioned in the Torah among the list of forbidden coitions, although it is even more heinous than they; and this sin is greater because of the enormity and abundance of the uncleanness and of the *kelipot* which he begets and multiplies to an exceedingly great extent through wasteful emission of semen, even more than through forbidden coitions. Except that in the case of forbidden coitions he contributes strength and vitality to a most unclean *kelipah*, from which he is powerless to bring up the vitality by means of repentance,

Note: The reason being that this vitality has been absorbed by the "female" element of the kelipah, which receives and absorbs the vitality from the holiness. Not so with wasteful emission of semen, where there is obviously no female element of kelipah, and only its powers and forces provide the garments for the vitality of the [wasteful] semen, as is known to those familiar with the Esoteric Wisdom.

unless he repents with such great love, that his wilful wrongs are transformed into merits.

From the above, one may understand the comment of our Sages: "Which is 'a fault that cannot be rectified?'"¹⁹—Having incestuous intercourse and giving birth to

אוֹצֵר הַחִכְמָה

a bastard."²⁰ For in such a case, even though the sinner undertakes such great repentance, he cannot cause the [newly created] vitality to ascend to Holiness, since it has already descended into this world and has been clothed in a body of flesh and blood.

●▲ Chapter 8

There is an additional aspect in the matter of forbidden foods. The reason they are called *issur* ["chained"] is that even in the case of one who has unwittingly eaten a forbidden food intending it to give him strength to serve G-d by the energy of it, and he has, moreover, actually carried out his intention, having both studied and prayed with the energy of that food, nevertheless the vitality contained therein does not ascend and become clothed in the words of the Torah or prayer, as is the case with permitted foods, by reason of its being held captive in the power of the *sitra achra* of the three unclean *kelipot*. This is so even when the prohibition is a Rabbinic enactment, for the words of the Scribes are even more stringent than the words of the Torah, and so forth.¹

Therefore, also the evil impulse (*yetzer hara*) and the force that strains after forbidden things is a demon of non-Jewish demons, which is the evil impulse of the nations

[10/08/2018]

[19] Eccl. 1:15. [20] Chagigah 9a.

Chapter 8

[1] Mishnah, Sanhedrin 11:3; Bamidbar Rabba 14:12, etc.

ליקוטי אמרים

לחיות שבטפות ועולה החיות מהם כידוע לי"ח.
ולכן לא הוזכר עון זרע לבטלה בתורה בכלל ביאות
אסורות אף שחמור מהן וגדול עונו בבחי' הגדלות
ורבוי הטומאה והקליפות שמוליד ומרבה במאד מאד
בהוצאת זרע לבטלה יותר מביאות אסורות רק
שבביאות אסורות מוסיף כח וחיות בקליפה טמאה
ביותר עד שאינו יכול להעלות משם החיות בתשובה*

הגה"ה

(מפני שנקלטה ביסוד דנוקבא
דקליפה המקבלת וקולטת החיות
מהקדושה משא"כ בזרע לבטלה שאין
שם בחי' נוקבא דקליפה רק שכחותיה
וחיילותיה מלבישים לחיות שבטפות
כידוע לי"ח):

אא"כ יעשה תשובה
מאהבה רבה כל כך עד
שזדונות נעשו לו כזכיות
ובזה יובן מאמר רז"ל
איזהו מעוות שלא יוכל
לתקן זה שבא על הערוה

והוליד ממור שאז גם אם יעשה תשובה גדולה
כל כך אי אפשר לו להעלות החיות לקדושה
מאחר שכבר ירדה לעולם הזה ונתלבשה בגוף
בשר ודם:

פרק ח ועוד זאת במאכלות אסורות שלכך
נקראים בשם איסור מפני שאף
מי שאכל מאכל איסור בלא הודע לשם שמים לעבוד
ה' בכח אכילה ההיא וגם פעל ועשה כן וקרא והתפלל
בכח אכילה ההיא אין החיות שבה עולה ומתלבשת
בתיבות התורה והתפלה כמו ההיתר מפני איסורה
בידי הס"א משלש קליפות הטמאות ואפי' הוא איסור
דרבנן שחמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה כו'
ולכן גם היצר הרע וכח המתאוה לדברים האסורים
הוא שד משדין נוכראין שהוא יצר הרע של אומות עו"ג
שנפשותיהם

אוצר החכמה

whose souls are derived from the three unclean *kelipot*. On the other hand, the evil impulse and the craving force after permissible things to satisfy an appetite is a demon of the Jewish demons,² for it can be reverted to holiness, as is explained above.³ Nevertheless, before it has reverted to holiness it is *sitra achra* and *kelipah*, and even afterwards a trace of it remains attached to the body, since from each item of food and drink are immediately formed blood and flesh of his flesh. That is why the body must undergo the "Purgatory of the grave,"⁴ in order to cleanse it and purify it of its uncleanness which it had received from the enjoyment of mundane things and pleasures, which are derived from the uncleanness of the *kelipat nogah* and of the Jewish demons; only one who had derived no enjoyment from this world all his life, as was the case with our Saintly Master [Rabbi Judah the Prince], is spared this.

● As for innocent idle chatter, such as in the case of an ignoramus who cannot study, he must undergo a cleansing of his soul, to rid it of the uncleanness of this *kelipah*, through its being rolled in "The hollow of a sling,"⁵ as is stated in the *Zohar, Parshat Beshallah*, p. 59.⁶ But with regard to forbidden speech, such as scoffing and slander

10/08/2018hhn

and the like, which stem from the three completely unclean *kelipot*, the hollow of a sling (alone) does not suffice to cleanse and remove the uncleanness of the soul, but it must descend into *Gehinnom* [Purgatory].

So, too, he who is able to engage in the Torah, but occupies himself instead with frivolous things, the hollow of a sling cannot itself effectively scour and cleanse his soul, but severe penalties are meted out for neglect of the Torah in particular, apart from the general retribution for the neglect of a positive commandment through indolence, namely, in the Purgatory of Snow,⁷ as is explained elsewhere.⁸ Likewise, he who occupies himself with the sciences of the nations of the world is included among those who waste their time in profane matters, insofar as the sin of neglecting the Torah is concerned, as is explained in the Laws Concerning Study of the Torah.⁹ Moreover, the uncleanness of the science of the nations is greater than that of profane speech, for the latter informs and defiles only the *middot* which emanate from the element of the holy *ruach* within his divine soul with the contamination of the *kelipat nogah* that is contained in profane speech which is derived from the element of the evil *ruach* of this *kelipah*

[2] Cf. *Zohar III*, 253a; 277a f.
[3] Ch. 7. [4] *Chibbut ha-Kever*. Cf. *Zohar II*, 151a, and especially R. Chayim Vital, end of *Sefer ha-Gilgulim*, and *Sefer ha-Kavanot*, p. 55b f. [5] Cf. I Sam. 25:29: "And the souls of thine enemies, them shall he

sling out, as out of the hollow of a sling," eschatologically interpreted in *Shabbat* 152b. [6] *Zohar II*, p. 59a. [7] The Purgatory, where the soul is cleansed of the "stains" acquired during lifetime so that it could then enter the *Gan Eden* (Paradise) in the presence

of the Divine Glory, operates on the principle of "measure for measure," or in kind. Thus offences of commission caused by passion and lust are cleansed in a "stream of fire," while those of omission, due to indolence and coolness, are cleansed in a "Gehenna of Snow."

ליקוטי אמרים יג

שנפשותיהם משלש קליפות המטאות משא"כ היצה"ד וכת המתאווה לדברים המותרים למלאת תאוותו הוא שד משרדן יהודאין לפי שיכול לחזור לקדושה בדלעיל. אך מ"מ קודם שחזור לקדושה הוא ס"א וקליפה וגם אח"כ הרשימו ממנו גשאר דבוק בנף להיות כי מכל מאכל ומשקה געשה תיקף דם ובשר מבשרו ולכן צריך הנף לחיבוט הקבר לנקותו ולטהרו מטומאתו שקיבל בהנאת עולם הזה ותענוגיו מטומאת קליפת נוגה ושרדן יהודאין אא"כ מי שלא נהנה מעוה"ז כל ימיו טרבינו הקדוש. ועל דברים בטלים בהיתר כגון ע"ה שאינו יכול ללמוד צריך לטהר נפשו מטומאה זו דקליפה זו ע"י גלגלה בכף הקלע כמ"ש בזהר פ' בשלח דף ג"ט. אבל לדיבורים אמורים כמו ליצנות ולשון הרע וכיוצא בהם שהן משלש קליפות המטאות לגמרי אין כף הקלע [לברו] מועיל לטהר ולהעביר טומאתו מהנפש רק צריכה לירד לגיהנם. וכן מי שאפשר לו לעסוק בתורה ועוסק בדברים בטלים אין כף הקלע לברו מועיל לנפשו למדקה ולזככה רק עונשים אמורים שמענישים על ביטול תורה בפרטות מלבד עונש הכללי לכל ביטול מ"ע מחמת עצלות בגיהנם של שלג כמבואר במ"א וכן העוסק בחכמות אומות עובדי גלולים בכלל דברים בטלים יחשב לענין עון ביטול תורה כמ"ש בהלכות תלמוד תורה ועוד זאת יתרה מטמאתה של חכמת האומות עובדי גלולים על טומאת דברים בטלים שאינו מלביש ומטמא רק המדות מיסוד הרוח הקדוש שבנפשו האלהית בטומאת קליפת נוגה שבדברים בטלים הבאים מיסוד הרוח הרע שבקליפה

10/08/2018 10:48

ז

אוצר החכמה

etc. [8] Rabbi Isaac Luria, Likutei Torah, Shemot. Cf. also Zohar I, 62b; 237b; II, 150a/b. [9] The first work of Rabbi Schneur Zalman was a treatise on the Laws Concerning the Study of the Torah (Hilchot

Talmud Torah), first published in Shklov, 1794, and subsequently incorporated in his Shulchan Aruch.

in his animal soul, as mentioned above;¹⁰ yet he does not defile the [intellectual] faculties of ChaBaD in his soul, for they are but words of foolishness and ignorance, since even fools and ignoramuses can speak that way. Not so in the case of the nations' science whereby he clothes and defiles the intellectual faculties of ChaBaD in his divine soul with the contamination of the *kelipat nogah* contained in those sciences, whither they have fallen through the "shattering of the vessels" out of the so-called "hinder part" of *Chochmah* of *Kedushah*, as is known to those familiar with the Esoteric Wisdom. Unless he employs [these sciences] as a useful instrument, viz., as a means of a more affluent livelihood to be able to serve G-d, or knows how to apply them in the service of G-d and His Torah. This is the reason why Maimonides and Nachmanides, of blessed memory, and their adherents, engaged in them.

●▲ Chapter 9

The abode¹ of the animal soul (*nefesh habahamit*) derived from the *kelipat nogah* in every Jew, is in the heart, in the left ventricle that is filled with blood. It is

written, "For the blood is the *nefesh*."² Hence all lusts and boasting and anger and similar passions are in the heart, and from the heart they spread throughout the whole body, rising also to the brain in the head, so as to think and meditate about them and become cunning in them,³ just as the blood has its source in the heart and from the heart it circulates into every limb, rising also to the brain in the head.

But the abode of the divine soul is in the brains⁴ that are in the head, and from there it extends to all the limbs; and also in the heart, in the right ventricle wherein there is no blood, as is written, "The heart of the wise man is on his right."⁵ It is [the source of] man's fervent love towards G-d which, like flaming coals, flares up in the heart of discerning men who understand and reflect, with the [faculty of] knowledge⁶ of their brain, on matters that arouse this love;⁷ also [of] the gladness of the heart in the beauty of G-d and the majesty of His glory [which is aroused] when the eyes of the wise man, that are in his head,⁸ i.e. in the brain harbouring his wisdom and understanding, gaze at the glory of the King and beauty of His greatness that are unfathomable and without end or limit, as explained elsewhere; as also the other holy affections (*middot*) in the heart originate from ChaBaD [wisdom, understanding, knowledge] in the brains.

●▲ It is written, however,

אוצר החכמה

10/08/2018 11:18

[10] Ch. 1.

Chapter 9

[1] In the sense of its principal area of manifestation. [2] Deut. 12:23. Cf. Supra, end of ch. 1 Nefesh means life,

and also "desire" (Gen. 23:8). [3] The animal soul is mainly moved by passion, while the intelligence reacts to it. [4] The divine soul is essentially intellectual. [5] Eccl. 10:2. [6] For the term *da'at* ("knowledge"), see end

ch. 3, above. [7] In the divine soul the relation between mind and heart is reversed from that of the animal soul. (See n. 3, above.) [8] Comp. Eccl. 2:14.

ליקוטי אמרים

זו בגפשו הבהמית כדלעיל ולא בחי' חב"ד שבגפשו מאחר שהם דברי שטות ובוזות שגם השוטמים וע"ה יכולים לדבר כן. משא"כ בחכמת האומות עובדי גלולים הוא מלביש ומטמא בחי' חב"ד שבגפשו האלהית במומאת קליפת נוגה שבחכמות אלו שנפלו שמה בשבירת הכלי מבחי' אחוריים של חכמה הקדושה כידוע ליורעי חן אלא א"כ עושה אותן קדום לחתוך בהן דהיינו כדי להתפרנס מהן בריוח לעבוד ה' או שיודע להשתמש בהן לעבודת ה' או לתורתו וזהו טעמו של הרמב"ם ורמב"ן ז"ל וסיעתן שעסקו בהן:

פרק ט' והנה מקום משכן נפש הבהמית שמקליפת נוגה בכל איש ישראל הוא בלב בחלל שמאלי שהוא מלא דם וכתוב כי הדם הוא הנפש ולכן כל התאות והתפארות וכעס ודומיהן הן בלב ומהלב הן מתפשטות בכל הגוף וגם עולה למוח שבראש לחשב ולהריר בהן ולהתחכם בהן כמו שהדם מקורו בלב ומהלב מתפשט לכל האברים וגם עולה להמוח שבראש. אך מקום משכן נפש האלהית הוא במוחין שבראש ומשם מתפשטת לכל האברים וגם בלב בחלל הימני שאין בו דם וכמ"ש לב חכם לימינו והיא אהבת ה' כרשפי שלהבת מתלהבת בלב משכילים המבינים ומתבוננים בדעתם אשר במוחם בדברים המעוררים את האהבה. וכן שמחת לבב בתפארת ה' והדר גאונו כאשר עיני החכם אשר בראשו במוח חכמתו ובינתו מסתכלים ביקרא דמלכא ותפארת גדולתו עד אין תקר ואין סוף ותכלית כמבואר במקום אחר וכן שאר מדות קדושות שבלב הן מתב"ד שבמוחין. אך הנה כתיב

ואוצר החכמה

ולאום

10/08/2018nnk